

קכח

אך כדי לתרץ גם הסתירה שבמדרש תנחומא שלא נכנסו העורבים כלל לביתו של אחאב שהי' מלאה גילולים, אלא הביאו משולחנו של יהושפט, נלע"ד דהנה בפ"ק דחולין דף י"ג במשנה דשחיטת עכו"ם נבילה פריך שם נבילה אין, איסור הנאה לא, ומסיק ע"ז סבר לה כי הא דאר"ח ב"א אמר ר"י נכרים שבחו"ל לאו עובדי עכו"ם הן אלא מנהג אבותיהם בדיהם, והרי דמי שהוא בעצם עובד ע"ז לא מטעם מנהג אבותיו הוי שחיטתו אסורה, לא מטעם איסור השחיטה בלבד אלא גם משום דחיישינן ב"י שהי' מחשבתו לעכו"ם והוי תקרובת ע"ז שחמור יותר מנבילה ואסור בהנאה, וא"כ באחאב שהי' בעצם אדוק בע"ז לא מטעם מנהג אבותיו שלא היו אבותיו כן, וכל הדור ההוא תקיף להו יצרא דע"ז טובא עד שבטלוהו אנשי כנה"ג, ולפי זה קשה לכאורה למה ניחא ל"י לרב ענן מה שאכל יהושפט מסעודת אחאב יען שמומר לע"ז לא הוי מומר לכל התורה כולה ושחיטתו כשירה ולא הוי נבילה, אבל כיון דיש לחוש ב"י שמחשבתו לע"ז אסור משום חשש תקרובת ע"ז שהוא חמור מנבילה, וע"כ צ"ל בזה דכיון שבשאר ענינים ה"י אחאב שומר תורה ומצות במסירת נפש כמבואר בגמרא, ואדבר מזה להלן, ואך יצרא דע"ז תקיף ל"י, וגם כאן מבואר בסוגיא דמה שאכל יהושפט מסעודתו לא ה"י בזה שום חשש מחמת כשרות אלא מחמת ההלכה דמומר לע"ז, וא"כ יוכל להיות דבית המטבחים שמרו מע"ז שלא יהי' חשש על הבשר, או אפשר לא ה"י דרכם של אחאב וסייעתו לעבוד בזביחה לע"ז כלל אלא שאר עניני ע"ז ה"י לו בביתו, ויהי' באיזה אופן שהוא עכצ"ל שלא ה"י בבית המטבחים שום ענין של ע"ז, דאל"כ א"א להבין כלל כל השקו"ט שבש"ס שאינו אלא בשביל היתר השחיטה אם יש לו דין מומר לכל התורה כולה ותו לא מידי, וא"כ אין אנו צריכים לעשות פלוגתא ומחלוקת בקבלת חכז"ל כי בגמרא אמרו שהי' מבי טבחא דאחאב, דר"ל שהי' נשחט בבית המטבחים שלו, אבל במדרש אמרו שלא רצו ליכנס לביתו של אחאב להביא משלחנו כלום שהי' מלאה גילולים, והביאו משלחנו של יהושפט, ולא הוזכרו כלל הלשון בי טבחא שמוכר בגמרא, ולא להנם שינו הלשון, אלא שבבית המטבחים כבר נתבאר גם בלא"ה שע"כ לא ה"י שם ע"ז כלל ולא ה"י החשש אלא משום שחיטת מומר, וזה מתורץ או שהוא לפי שיטת רב ענן, או שאין למדין מן הכללות ולא היו כולם מומרים אבל בבית המטבחים ה"י רק בשר חי ולא ה"י מוכשר לאכילה והוצרכו ליכנס לביתם ליקח דבר המוכשר לאכילה ולביתו של אחאב ושולחנו לא רצו ליכנס וליטול איזה דבר ממקום שיש בו

ויאל משה

רד

ע"ז ר"ל, ולקחו רק משולחנו של יהושפט, אבל השחיטה הי' מבי טבחא דאחאב, ונמצא כל דברי חז"ל וקבלותיהם אמיתים שרירים וקיימים בלי שום סתירה. ומיושב בזה היטב התמי' שתמהתי האיך למדו מזה שלא לפנות אל האלילים להסתכל בהם, שא"א לומר הטעם בזה בשביל חשש נבילה, שזה לא הי' חשש אף שהי' באמת מבי טבחא דאחאב, וע"כ שאין הטעם רק שאין ליכנס לבית ע"ז וליהנות משם כלל.

קכט

וְלֹמָה שֶׁהֵבִיא רֹאִי מֵהֶפֶר וְהָעוֹרֵבִים לִמָּה דִּמְבֹאֵר בִּקְרָא כִּיהוּדָה וְעוֹד לִקְרָא, י"ל שֶׁהִקְרָא מִסִּיִּים שֶׁם וְאֵם לֹא תוֹרִישׁוּ אֶת יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְהִי אֲשֶׁר תּוֹתִירוּ מֵהֶם לִשְׁכִּים בְּעֵינֵיכֶם וּלְצִנִּינִים בְּצַדִּיכֶם. וְכַתֵּב הֶרְמֵב"ן ע"ז שֶׁהַכּוֹנֵנָה לִשְׁכִּים בְּעֵינֵיכֶם כִּמוֹ כִּי הַשּׁוֹחֵד יַעֲזוֹר פִּקְחִים, וְכֵן לִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, עַל דַּעַת רְבוּתֵינוּ יֵאמֹר כִּי יִגְדְּרוּ עֵינֵיכֶם לַהֲטָעוֹת אֲתֶכֶם וְלֹא תִרְאוּ וְלֹא תִבְיִנוּ, וְיִלְמְדוּ אֲתֶכֶם בְּכָל תּוֹעֲבוֹתֵיהֶם וְכו', וְאַחֲרֵי שִׁיהִיו שְׁכִים בְּעֵינֵיכֶם וַיִּטְעוּ אֲתֶכֶם לְשׁוֹב מֵאַחֲרֵי יִהְיוּ צִנִּינִים בְּצַדִּיכֶם וְכו' וְאַח"כּ וַצִּרְרוּ אֲתֶכֶם שִׁלְחָמוֹ בְּכֶם וַיְבִיאוּ אֲתֶכֶם בַּמִּצּוֹר, וְאֲנִי אֶגְלֶה אֲתֶכֶם מִפְּנֵיהֶם גְּלוּת שְׁלִימָה, כִּי כֹאשֶׁר דְּמִיתִי לַעֲשׂוֹת לָהֶם עַל יָדְכֶם שִׁיגְלוּ כֹלָם מִן הָאָרֶץ וְכו' כֵּן אַעֲשֶׂה לָכֶם וְלֹא אֲשִׁאֵר מִכֶּם בָּאָרֶץ גַּם אֶחָד, עַכ"ל ה'.

נִמְצָא לִפְי"ז מְבֹאֵר בְּסוֹף טַעְמָא שֶׁלֹּא לְבֹא לְיַדִּי סְמִיּוֹת עֵינַיִם שֶׁלֹּא לְהַכִּיר הָאֲמָת, וּמִצִּינוּ גַם בְּלֹא דְלֹא יִרְבֶּה לוֹ נִשִּׁים וְלֹא יִסּוֹר לְבָבוֹ שֶׁאִמְרוּ שְׁלֵמָה הַמַּע"ה בְּרֹב חֲכֻמָּתוֹ אֲנִי אֶרְבֶּה וְלֹא אִסּוֹר וְנִעֲנֵשׁ הֶרְבֶּה ע"ז, כִּמוֹ שֶׁאִמְרוּ חֲכֻמָּה"ל. וְאַ"כּ גַּם בְּזֶה יוֹכְלוּ לִהְיוֹת חֲכָמִים עֲצוּמִים בְּעֵינֵיהֶם שִׁדְרָשׁוּ טַעְמָא דְקִרְא וַיֹּאמְרוּ בְּלִבָּם אֲנַחְנוּ לֹא נִבּוֹא לְיַדִּי סְמִיּוֹת עֵינַיִם, כִּי דַעֲתֵינוּ וּלְבִינוּ חֹזֶק בְּאֻמוֹנָה וּבִתְרוּתָהּ, וְע"כ הֵבִיאוּ רֹאִי לְלִמּוּד מֵהֶפֶר וְהָעוֹרֵבִים שֶׁאִמְרוּ לְהַפֵּר שִׁיהִי מִזֶּה קִה"ש וַיִּפְתַּח אֶת לְבָבָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהַכִּיר שֶׁה' הוּא הָאֱלֹקִים כִּמוֹ שֶׁהִי אַח"כּ וַאֲנִי בֹזֵה חֲשַׁשׁ סְמִיּוֹת עֵינַיִם, אֲלֵא אֲדַרְבֵּא, אַעֲפִי"כּ לֹא הִי' בְּרִצּוֹנוֹ לִילֵךְ לַע"ז. וְגַם מֵהָעוֹרֵבִים שֶׁלֹּא רָצוּ כְּלוֹם מִבֵּית שִׁישׁ בּוֹ ע"ז עֲבוֹר הַצַּדִּיק, כִּמוֹ שֶׁאִמְרוּ שֶׁם בְּמִדְרַשׁ, אִף שֶׁהַצַּדִּיק לֹא יָדַע מִזֶּה, וְגַם שֶׁכָּל הָעֵנִין הִי' דֶּרֶךְ נֶס שְׁלִיחוֹת מֵהַקִּבֵּי וְשִׁלּוּחֵי מִצְוֶה אֵינָם נִזְקָקִין, בְּפֶרֶט שְׁלִיחוֹת כּוֹזָת מֵאֵת הַקִּבֵּי שֶׁאֵין בֹּזֵה חֲשַׁשׁ סְמִיּוֹת עֵינַיִם, גַּם אֵין מְדַבְּרִים שֶׁם עִם הָעוֹרֵבִים לַהֲטָעוֹתָם, וַאֲנִי חֲשַׁשׁ אֲלֵא בְּשִׁבִּיל שֶׁהַכְּנִיסָה וְהַלְקִיחָה בְּבִתְיָהֶם שֶׁל אֱלֹהִים הוּא פָּגַם גְּדוֹל וְנוֹרָא אִף בְּמִקּוֹם שֶׁאֵין חֲשַׁשׁ הִטִּית הַלֵּב, וְלִמְדָנוּ מֵהֶם פִּירוּשׁ דְּקִרְא

עד כמה שצריך להתרחק מהם בכל אופן ואופן. אף בלי חשש הטיית לב, אלא שהכ' הוסיף עוד שגם זה יהי' עי"ז שיתעוורו עיניהם שלא להכיר האמת להביא ח"ו את כל הרעה ר"ל.

קל

תמצית הדבר דאף לפי מה שכתבתי שאין למדין מן הכללות, עכ"פ עפ"י רוב בודאי הוא כן שהמשמשין אצל רשעים נעשים כמותם, כי הכתוב צוח כל משרתיו רשעים, ואמרו חז"ל שזה קאי גם על הזובחין אצלם אף שאין במעשה הזביחה שום חשש ע"ז שע"כ השחיטה היתה כשרה אף ליהושפט המלך ולאלי' הנביא, וע"כ שאך עי"ז שמשמשין אצלם גרורין אחריהם, ומבואר בדברי הרמ"ע ז"ל שאין הפי' במה שאה"כ כל משרתיו רשעים שלוקחים רק רשעים למשרתים, שהרי כתב בפי' הטעם בשביל דגריר אבתרי' כטוב כחוטא, א"כ כתב דאף שהי' טוב מקודם ע"י שמשמש אצלו גריר אבתרי', ונעשה אח"כ כמותו. ולבית שיש בו ע"ז אמרו חז"ל ללמוד מהעורבים שלא רצו ליכנס כלל לביתו של אחאב וליטול משם דבר עבור הצדיק, אף שבוז לא הי' הטעם דגריר אבתרי' כי הוא בעצם איסור חמור כאשר למדו חז"ל מזה שלא לפנות ולהסתכל בהם, וק"ו ב"ב של ק"ו לבית שהוא מקום מושב המינים והאפיקורסים שמחוקקים שמה חוקים של מינות וכפירה ר"ל שזה ודאי גרע הרבה יותר מבית שיש בו ע"ז, שהיושבים אתם עמם במחיצתם במושב הלצים ונשבעין להם לעמוד על המשמר של חוקותיהם ויושבים שמה באימת המלכות שלא יאבדו התועלת המגיע להם משולחנם של מלכים האלו שגדול עונם מנשוא ואין ספק שנגררין אחריהם יותר מהמשמשין אצלם בזביחה וכדומה, ומוסיפין להם כח, והכתוב צוח בכה"ג שהמה לשכים בעיניכם כמ"ש הרמב"ן ז"ל שבאים לידי סמיות עינים ואינם מכירים את האמת כלל, ולכן אין תימה מה שהאגודה אינם בושים לפרסם לפעמים בעתון שלהם את דברי המינות שהמה מדברים בהכנסת, כי טח עיניהם מראות.

קלא

והנה זה ברור שהמלכות המינות שבדורינו גרועים באלפים ורובבות דרגות מאחאב וסייעתו, שהרי מצינו באחאב שמסר נפשו על התורה במס"נ נפלא, כמבואר בקרא מלכים כ' ובש"ס סנהדרין דף ק"ב ע"ב שכששאל ממנו

ויואל משה

מלך ארם כספו וזהבו ונשיו יבניו הטובים כל מה שהי' לו הכל רצה למסור לו מפחד המלחמה, ואך כששאל ממנו הס"ת מסר נפשו ליכנס לאותה המלחמה הכבדה שפחד ממנה כ"כ עבור הס"ת, וכן אמרו לו הזקנים וכל העם. וביפ"ת על המדרש רבה פ' שמות פ"ג כתב שלכן שאל בזה לזקנים יען שהי' מסתפק אם מותר למסור להם הס"ת מפני הסכנה ואמרו לו שכיון שמכוין לבזותו ולהשכיחו לא תאבה ולא תשמע אליו וקבל את דבריהם, ואין לך מס"ג גדול עבור התורה יותר מזה שעשה אחאב. וכן אנו רואים בסוגיא זו שלולא הטעם דשחיטת מומר לע"ז אסורה לא הי' שום חשש לאכול מסעודתו ולא נחשד כלל על שום ענין של כשרות, זולת עון הע"ז, וע"כ שבכל שאר הענינים הי' שומר תורה ומצות. ומצינו בקרא מלכים א' כ"ב ובש"ס סנהדרין דף פ"ט ודף ק"ב כשרצה הקב"ה לענוש את אחאב אמר ה' מי יפתה את אחאב ויצא רוחו של נבות להיות רוח שקר בפני כל נביאי ה' כדי לפתות את אחאב לילך במלחמה אשר נענש שמה, והרי שלא הי' אפשרות לפתות את אחאב למלחמה אלא ע"י רוח שבפי נביאי ה', והי' הכרח עי"ז להביא רוח שקר בפיהם אף שהי' לו כמה נביאי הבעל והי' אדוק בע"ז. מכל מקום לא נכנס למלחמה אלא ע"י נביאי ה', וע"כ שהי' הגיוס ואנשי הצבא שלו הכל כדת של תורה, שאמר הכתוב ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, כי מעולם לא הסכימו נביאים באופן אחר.

ועכ"פ זה ברור שהי' מאמין בהשי"ת ובתורתו הק' ובעבדיו הנביאים אמונה גמורה ושמר תורה ומצוות בתכלית, זולת עון ע"ז דתקיף לי יצרי' כמ"ש רש"י ז"ל וקראו לי כופר יען שע"ז בלבד הוא ענין של כפירה. גם במנשה מתחלה קראו אותו חז"ל חברינו ואיתחזי לי בחלמי' והתרעם ע"ז, וכשא"ל מאחר דחכימתו כולי האי מאי טעמא פלחיתו לעכו"ם. א"ל אי הות התם הות נקיטנא בשיפולי גלימא ורהטת אבתראי, ופירש"י מפני יצר העכו"ם שהי' שולט אה, וע"כ קראו אותו אח"כ רבינו ובודאי שאלו הי' כופר בכל התורה כולה ומין גמור היתה תורתו סם המות כמ"ש חז"ל ולא הי' לו דין ישראל כלל ובודאי לא היו קוראין אותו חז"ל רבי או אפילו חבר, גם לא הי' זוכה לידע אחר מיתחו באיזה לשון מדברים ממנו החכמים בבית המדרש, אם קוראין אותו רבי או חבר, וע"כ שהי' אדם גדול זולת עון הע"ז שאמר גם להתנאים הקדושים שאלו היו או בעת ההוא היו ח"י ג"כ נתפסים. וזה שאמרו בכתובים ובדברי חז"ל לשונות וביטויים חרופים עליהם כ"כ, הוא כשביל שעון ע"ז שחטאו והחטיאו את הרבים בו חמור מאוד, אעפ"כ איא

לידע על בורי' הכוונה בלשונותיהם העמוקים בענינים כאלו, ואנחנו חסרי
הבנה בזה.

ואמר הכתוב בבני עלי אשר ישכבון את הנשים ופירשו שלא הי' חטאם אלא
מה ששהו את קיניהם, ולפי השגתינו אין בזה לא מיני' ולא מקצתי'
מאותו החטא המגונה שיקרא עליהם בלשון הכתוב, אלא שבשורשם הוא קצת
מעין זה, לכן אמרו באותו הלשון, ואף שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, מ"מ צ"ל
שדרך המקראות לדבר כן, ומצינו כן הרבה פעמים, ובראובן ראש שבטי ישראל
אמר עליו הכתוב וישכב, אף שאמרו כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה,
אלא שבלבל וכו', ועל שלמה המלך ע"ה אמרו בכתובים ובדברי חז"ל דברים
חריפים מאוד ובקשו למניתו כמבואר בפ' חלק, אף שרוב קדושתו נורא הוא
עד מאד וזכה להתגלות הנבואה בשיר השירים שהוא קודש קדשים יותר
מהתגלות של כל הנביאים, שמיום שנתנה תורה לישראל לא היה העולם
כדאי כאותו היום שניתן שיר השירים כמ"ש חז"ל, ולמדו חז"ל הרבה הלכות
ודינים מתורתן של הכתובים שאמר שלמה המע"ה, כי הי' עמו וכל דבריו
דברי תורה ונבואה אמיתית, ובמה שהי' פגם קצת יש בזה טעמים וענינים
גבוהים אין לנו עסק בנסתרות, בפרט בענינים גבוהים כמו אלו הסתר בתוך
הסתר, ואין מקומו לדבר פה מזה, עכ"פ אין אנו מבינים לשון התורה וחז"ל
בעונות הראשונים שבזמן הנביאים, ואף שבודאי אחאב ומנשה חטאו הרבה בעון
ע"ז והחטיאו את הרבים, עכ"ז לא נוכל לידע הגבול מלשונות התורה וחז"ל
העמוקים עד היכן הדברים מגיעים בכוננת לשונם שאין אנו מבינים, והקדוש
מראזדאל זצ"ל אמר על מה שאמרו מנשה העמיד צלם בהיכל דהיינו שהי' לו
מחשבה זרה באמצע התפלה, אלא שבודאי הי' גם ע"ז ממש כמו שמוכרח
עכ"פ לפי דברי הכתובים וחז"ל.

אבל מה שהבאתי ממסירת נפש של אחאב על התוה"ק וקיום כל דברי התורה
ודברי נביאי ה' זה ודאי הוא ברור, ומבואר בפ' כמו שהבאתי, ועי'
בכוזרי מאמר ד' סי' כ"ג שמדבר ממלכי ישראל שעבדו ע"ז וכתב שם עד
שמנשה וכו' שלא הי' בישראל מכעיסים כמותם לא רצו לעזוב תורת ישראל
אבל היתה להם תאוה לתוספת תועלת ונצחון וברכת ממון בכחות ההם אשר
היו אצלם מנוסים וכו', ואלו הי' להם היום הפרסום ההוא היית רואה אותנו
ואתהם היום נפתים להם, עכ"ל, והרי שלא רצו לעזוב תורת ישראל אלא
שלא יכלו לעמוד בנסיון בחטא ע"ז עבור שהי' מנוסה אצלם השפעת טובה

ויאל משה

רח

וברכה מהע"ז ר"ל. ואם כן איך אפשר לדמות זה למלכות המינות שבדורותינו שעל הכלל כולה יצאו בלי תורה ואמונה כלל וכלל לא ולא היתה עת צרה כזאת בישראל מיום שקבלו את התורה"ק. ובעוה"ר גדול כח הסט"א שרוב העם נמשכין אחריהם. גם אין שמין על הלב הפחד והבהלה מהסכנה העצומה שהעידה התורה"ק על מצב כזה שבאה"ק שהכופרים בתורה"ק חזו להם משאת שוא ומדוחים, ואי אפשר להאריך כ"כ בהבליהם כי אין קץ לדברי רוח, והמסיתים ומדיחים נותנים מרגוע לרוח בני ישראל התמימים שכן הי' בימי אחאב, וכבר נתבאר כי צריך לומר אלף פעמים להבדיל בין המינים האלה לאחאב וסייעתו.

אמנם גם לדבריהם שמדמין אותם לאחאב הבל יפצה פיהם, כי פוק חזי מה עלתה ב' כי כל החורבן הי' מחטא הע"ז הנמשך מירבעם ואחאב ושאר המלכים להשריש הע"ז בישראל אלא שהקב"ה האריך אפו כמו שהוא בתורה"ק ונושנתם כמנין ונושנתם אלא שהקדים שתי שנים כמו שאמרו חכז"ל ומאחאב וכל ביתו וכל יוצאי חלציו לא נשאר שריד ופליט, והקב"ה נתן ליהוא ובניו מלוכה לד' דורות בעבור שעשה זאת לאבד כל גזע אחאב בלי השאיר לו שריד ופליט כמבואר בקרא. א"כ תנחומין של הבל הוא לדמות לאחאב וכי ח"ו רוצין בחורבן חדש חלילה כמו שהי' ע"י אחאב, אלא שהכופרים בתורה"ק אינם חושבים שהחורבן תלוי בעוונות, כמבואר הרבה פעמים אין מספר אלא תולים הכל בהבל ובזרוע בשר. השי"ת יצילינו מהם ומהמונם.

קלב

ומה שאומרים המסיתים שצריך לחלק כבוד גם למלכות המינות כמו שמצינו באל"י דכתיב וישנס מתניו וירץ לפני אחאב, ואמרו מכאן שחולקין כבוד למלכות, גם זה הבל, כי אחאב הי' לו דין מלך עפ"י הלכה שנתמנה ע"י נביא אלא שנתקלקל אח"כ ע"י שנשא איזבל אשתו, ומחמת שכיבד את התורה האריכו לו המלוכה עוד כ"ב שנים, אבל מלוכה שנעשית שלא כדין נגד התורה"ק אין לה דין מלוכה כלל לשום דבר, ועי' בגמרא בבא בתרא דף ד' ע"ב בהורדוס המלך שאמר לבבא בן בוטא נלטי' מר, א"ל גם במדעך מלך אל תקלל, א"ל האי לאו מלך הוא, ולא יהא אלא נשיא וכתוב ונשיא בעמך לא תאור, א"ל בעושה מעשה עמך והאי לאו עושה מעשה עמך הוא, א"ל מסתפינא מיניה, והרי שאף שהי' מלך אדיר מכל מקום כיון שעפ"י

רט

ויואל משה

התורה לא הי' ראוי למלוכה כיון שהי' עבד לא הי' לו דין מלך ולא דין נשיא כיון שאינו עושה מעשה עמך, ובבא בן בוטא הסכים ע"ז שלא השיב כלום אלא הטעם דמיסתפינא.

קלג

שוב ראיתי בהפלאה בכתובות שמביא ג"כ ראי' זו ומבואר עוד בירושלמי מס' הוריות פ"ג הל' ב' בדין מלך שמתכפר בשעיר ובלחוד עד יהוא בן נמשי, ומאי טעמא בני רבעים ישבו לך על כסא ישראל מכאן ואילך כליסטייא היו נוטלין אותה, ופי' הפ"מ עד דורות של יהוא שמלכו אחריו וכו' יש להם דין מלך אבל אחר דורות של מלך יהוא בלסטיות היו נוטלין אותה ולא הי' להם דין מלך, ומה טעם, כלומר דאעפ"י שגם יהוא הרג את יורם ומלך תחתיו, שאני התם שעפ"י הדיבור הי'. ומבואר בזה שאחאב וכל המלכים שאח"כ עד אחר זרעו של יהוא הי' להם דין מלך, יען שנתמנו כדת ע"י הנביאים, אבל אח"כ שנטלו בלסטיות שלא כדת של תורה לא הי' להם דין מלך וא"כ כש"כ במלכות המינות הזו שבודאי הוא נגד התורה"ק באיסורים חמורים ונוראים שאין להם דין מלוכה כלל ומה ראי' מאחאב, ובמלכי עכו"ם שלא קבלו את התורה יש להם דינים אחרים, אבל מלכי ישראל משועבדים לתורה וכל מה שאינו ע"י התורה הכל בטל ומבוטל כעפרא דארעא.

אמנם גם באחאב שהי' לו דין מלך עפ"י הלכה, ביאר הרלב"ג מלכים א' כ"ב שחשב שם התועלת המגיע משם, וכתב התועלת העשרים וששה וז"ל: להודיע שראוי לכל אדם לחלק כבוד למלכות, הלא תראה כי אלי' עם עוצם מעלתו בנבואה שנס את מתניו לרוץ לפני אחאב, ואמנם חלק לו כבוד עתה לא קודם זה, כי ידמה שגם הוא סר אז מאחרי הבעלים והאמין בהשי"ת, ולזה הסכים לאלי' בהריגת נביאי הבעל, אך קודם זה שהי' בתכלית הרע לא חלק לו כבוד, וכן לא חלק לו כבוד כשחטא בדבר גבות, עכ"ל. ומבואר מזה שגם אחאב שנתמנה כהלכה והי' לו דין מלך אעפ"י לא חלק לו כבוד אלא בעת ששב בתשובה והסכים להריגת נביאי הבעל, לא זולת, וא"כ כש"כ באלו שאין להם דין מלוכה כלל, ומעבירין על הדת ומשפיעין מינות וכפירה על כל העולם כולו, שחלילה לחלק כבוד לע"ז ומינות ר"ל. שוב העיר אותי ח"א מלשון התוספתא סוף פ"ז דע"ז וז"ל: כשם שזורק אבן למרקוליס עובד ע"ז כך כל המכבד רשע הרי זה כעובד ע"ז, עכ"ל, והוא כש"כ בכה"ג כמובן.

ויואל משה

קלד

ומה שמצינו בירושלמי יבמות פט"ז ה"ג דלחד מאן דאמר נענש אבי' על שחישד את ירבעם ברבים הה"ד ואתם המון רב ועמכם עגלי הזהב אשר עשה לכם ירבעם לאלהים, ופי' הק"ע בשביל שביוה אותו ברבים והו"ל לנהוג כבוד במלכות, גם זה ברור שהי' לירבעם דין מלכות עפ"י התורה כמבואר בירושלמי הוריות שהבאתי שעד אחר יהוא ובניו הי' לכולם דין מלכות ובפרט בירבעם מבואר בקרא מלכים י"א שהתנבא אחי' השילוני בשם ה' אלקי ישראל לתת לו המלוכה והי' מלך כדין עפ"י ה'. גם באומרו שירבעם עשה עגלי הזהב לאלהים הפריז על המדה כאשר ביאר שם הרד"ק במלכים י"ב שלא הי' כוונת ירבעם כלל לענין אלקות שהיא ע"ז ר"ל, אלא הי' כוונתו לשם השם להמשיך עליהם השפעה מן השמים, אלא שהחטא הי' שהעם עשו אח"כ את העגלים לאלהים ונמשך מזה עון הע"ז שהי' בכלל ישראל בכל הדורות, וע"כ הי' גדול עונו מנשוא שעשה דבר שהביא את כל ישראל לע"ז ר"ל, אבל הוא בעצמו לא נתכוין לזה.

ובאמת שירבעם לולא אותו החטא שטעה בו הי' אדם גדול מאוד, כמבואר בגמרא סנהדרין דף ק"ב ע"א מה שלמה חדשה אין בו שום דופי אף תורתו של ירבעם לא הי' בו שום דופי, וכתבו בזה שבדאי למד תורה לשמה שאילו הי' שלא לשמה אין לך דופי יותר מזה. עוד דרשו שם בגמרא עה"כ וימצא אותו אחי' השילוני וגו' ושניהם לבדם בשדה, אר"י א"ר שכל תלמידי חכמים דומין לפניהם כעשבי השדה, ואיכא דאמר שכל טעמי תורה מגולין להם כשדה, והרי השוה אותו לאחי' השילוני בענין כח התורה. ובזו"ח כתב עוד יותר מזה שכתב במדרש הנעלם דף ל"ד (דפוס מונקאטש) וז"ל: דהנן מאי דכתיב ושניהם לבדם בשדה, מלמד ששקולים הם בצדקותם ובזכותם מכל ישראל, והרי שהשוה אותו לאחי' השילוני גם בצדקות ובזכות יותר מכל ישראל. ובגמרא סנהדרין שם שאמר הקב"ה לירבעם חזור בך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן, הגם שהמאמר הזה הוא תמוה לכאורה, ואין מקומו פה לבארו, אבל עכ"פ ודאי אנו רואין בזה שהקב"ה דיבר עמו, ואין זה אלא בנבואה, א"כ הי' נביא, ואילו הי' שב בתשובה הי' זוכה לטייל בגן עדן עם בן ישי ביחד, אלא שבשביל שסוף כל סוף גרם לכל ישראל עון הע"ז הי' חטא הרבים תלוי בו אף שהוא בעצמו הי' מאמין בהשי"ת בכל אופן ואופן מ"מ ע"י חטא הרבים שגרם אח"כ הגיע אליו כל הנאמר עליו

ריא

ויואל משה

בכתובים ובדברי חז"ל. אבל לביישו או ברבים בחייו לעשותו עובד ע"ז
הי' אז בזה חטא כי עזיין הקב"ה הי' מחכה לו לתשובה שאם ישוב יהי'
במעלה עליונה יותר מכל ישראל לטייל בג"ע עב בן ישי ביחד. והעיקר כי
דין מלכות בודאי הי' לו עפ"י התורה וצריך לחלוק כבוד למלכות. וא"כ פשיטא
שאין לדמות כלל אותו מלכות המינות שהוא נגד התוה"ק לגמרי ואינו כלל
עפ"י התורה לא מגי' ולא מקצתו. אלא כולו מינות וכפיכה והפרת הדת באופן
נורא שכל המחפין עליהם בטענות שוא והבל הן המה העובדי תורה יהללו רשע
כאשר יתבאר עוד להלן.

קלה

ונודע למשגב כי המה מיוסדים גם על שאר העבירות כולם שהם ביהרג
ואל יעבור. ג"ע ושפ"ד, וכבר נדפס מגדולי א"י על גיוס הבנות שהוא
ביהרג ואל יעבור בשביל יצאו בזה שהוא ג"ע. אבל הם אינם שומעין בקול
מורים וממלאין את הגיוס שלהם בעריות ר"ל. ואף במלחמת מצוה שהוא בברייתא
במס' סוטה וברמב"ם פ"ז מה' מלכים ע"הכל יוצאין אפילו חתן מחדרו וכלה
מחופתה כתב שם הרדב"ז בביאורו על הרמב"ם שאין הנשים יוצאות במלחמה.
אלא במה שאמר כלה מחופתה הכי קאמר כיון שחתן יוצא מחדרו כלה יוצאת
מחופתה שאינה נוהגת ימי חופה. ואפשר דבמלחמת מצוה הנשים היו מספקות
מים ומזון לבעליהם. עכ"ל. והפ"י הראשון שכתב גלפענ"ד מדוקדק בלשון.
דלכאורה למה חלקן בשתים לומר חתן מחדרו וכלה מחופתה. ולא כלל אותם
ביחד לומר חתן וכלה מחדרם או חתן וכלה מחופתם. כיון שהוא ענין אחד.
אלא ודאי הא כדאיתא שהחתן יוצא מחדרו למלחמה. אבל הכלה אינה יוצאת
אלא מחופתה לא מחדרה למלחמה. וקמ"ל בזה דאף שע"י יציאת החתן למלחמה
מתבטל ימי החופה של הכלה אין משגיחין בזה. גם לפי פ"י השני של הרדב"ז
שמספקות מים ומזון לבעליהן אין זה אלא לבעליהן אבל לבוא בין האנשים
בפרט עם כלי זין אין היתר אף במלחמת מצוה. וכתב הראב"ע פ' תצא עה"כ
לא יהי' כלי גבר על אשה נסמכה בעבור צאת למלחמה וכו' אם היא תצא
עם אנשים למלחמה תבוא בדרך לידי זנות. וגיוס כזה הוא גם סכנה עצומה
לכלל ישראל כאשר העיד הכתוב כי יראה בך ערות דבר ושב מאחריך.
ומצד הקדושה אי אפשר לנצח אם מסולקת שכינתו ית' משם זולת ע"י הסמ"א
שניתן לה כת עצום כדי לפתות בני אדם ולהביאם לידי נסיון. ואין נצחון
זה אלא זמני. ובהשאר צריכין לרחמי שמים מר"ם כנודע. גם רוב קיבוציהם

ויואל משה

ריב

המה בערבוביא של ג"ע ממש וכמה חוקים בכנסת שהם ג"ע ממש ואין להאריך בזה כי ידוע שכל אסיפותיהם ופעולותיהם המה בתערובות מגונה, ועל ידם מלאה הארץ זמה ר"ל.

גם בשפ"ד ידיהם דמם מלאה, והן המה הסיבה להשבר הנורא של הריגת ששת מליונים מישראל, וגם מאז וע"ע נהרגו הרבה רבבות מישראל בגלל הרעיון הטמא הזה של הקמת מדינה בחרב ובזרוע בשר טרם שהגיע הזמן מהקב"ה והמה מופקירין ומפקירין את כלל ישראל בעבור הגיאיות והשררה שלהם, כמ"ש הרמב"ן בפרשת תולדות עה"כ ויבז עשיו את הבכורה, שעשיו ידע שהולך למות בצודו החיות וקרוב הוא שימות בחיי אביו וכו' כי אין חפץ בכסילים רק שיאכלו וישתו ויעשו חפצם בעתם ולא יחישו ליום מחר. גם בכיבוש סיני שהתפארו בו שהיו ניסים, לא עלתה בידם אלא מה שהולכו הרבה מישראל להריגה לא עפ"י דעת תורה אלא עפ"י דעת מינים, ושפכו דמים, ונדלדלו חמשים אלפים מישראל תושבי מצרים, שהיו יושבים שם שלווים ושקטים וביניהם גם גבירים אדירים עד אותה המלחמה. גם הרבה רעות וצרות גרמו בזה, אלא שבחמלת ה' על ישראל בזכות השומרי תורה ומצות שלוחמים עם הציונים במס"נ, נסתבב מהמסבב כל הסיבות שהוכרחו להפסיק המלחמה וליסוג אחור מכל מה שלקחו, ועי"ז נשתתק הענין. אבל אלו היו מבצעים זממם לנהל המלחמה הלאה ה' ח"ו סכנה עצומה ומרה לכל ישראל שמה, כאשר אמרו בעצמם שהיו ניסים לישראל הנשואים שמה, ובודאי לא סמכו על הנס. והמאמינים בניסים יודעין שאין סומכין על הנס בפרט במה שנוגע לפק"צ של כלל ישראל, כל המביאם במלחמה של סכנת נפשות בלי דעת תורה הוא רוצח. אבל הם אינם מאמינים בניסים אלא סמכו על מה שהם מקושרים עם מלכים אדירים בצירוף חרבם וזרועם נגד הערביים, אף שידועים שהשונאים העומדים בצד הערביים המה הגבורים אשר הכל יראים מהם. אבל דרכם של מופקרים אלה להכניס הכל בסכנות עצומות עבור ספק ניצוח של כבוד ושררה וגדולה שהס"מ מייצצם, כאשר הבאתי כעין זה מהרמב"ן. אבל ה' חסד עליון שהוכרחו להפסיק המלחמה וליסוג אחור מכל וכל שבאלה הימים המועטים שהיתה המלחמה חשבו השונאים שלא יצטרכו ליכנס בקשרי מלחמה, כי יפרעו את מעשיהם ע"י אזהרות בלא מלחמה, וכן הוה, וזאת היתה סיבת ההצלה של הנשואים בישראל. והס"מ עשה זה בצורה של ניסים למלחמת המינים שלא כדת של תורה, כדי לפתות ולמשוך את לב העם אחר דרכי המינים והכופרים ר"ל. הכי קרא זה בשם כיבוש סיני אף

שלא כבשו מאומה, אבל הם כובשים בכל עת ובכל רגע את כל הניתן לנו מסיני, לעקור ח"ו כל התורה וההלכה המסורה לנו מסיני, וע"י המחזיקים בידם נמסרין כל ישראל בידי המופקרין ומפקירין את חייהם של כל ישראל בגוף ובנפש לסכנות עצומות ח"ו.

קלו

ובגמרא ביצה דף כ"ה ע"ב אלמלא ניתנה תורה לישראל אין כל אומה ולשון יכולין לעמוד בפניהם, והיינו דאמר רשב"ל ג' עזין הן, ישראל באומות, כלב בחיות וכו'. וכתב המהרש"א שם דעזותן דקאמר לאו היינו גבורה אלא לעמוד על דבריהם ולא ישובו מפני כל, ודומיהן דהני כלב לאו גבורה קאמר דכמה חיות ועופות גבורים יותר מהם, אלא עזותן הוא שלא ישובו מפני כל ומעיון פניהם, עכ"ל. וא"כ שלטון ישראל בלי תורה יש לו אותו העזות שאמרו חכמ"ל על ישראל כשהוא בלי תורה כפי' המהרש"א שהוא דומה לכלב שאין כל אומה ולשון יכולין לעמוד בפניהם שמעיון בפני כל, וזה סכנה עצומה ונוראה לכלל ישראל, ה' ירחם. אבל עכ"פ אלמלי היו לכל הפחות השומרי תורה ומצות שבישראל מגידין האמת על הצרה הנוראה הזאת של מלכות ישראל בלי תורה, ה' להם קצת בוש מהידיעה שחלק גדול מישראל שומעין לקול תורה, גם אומות העולם עפ"י רוב נותנים חשיבות לשומרי תורה ומצות, והי' עי"ז הרבה פעמים נסוגין אחור מגודל עזותן, אבל מחמת שבעוה"ר הרבה שומרי תורה ומצות מחפין עליהם ונותנין להם חיווק באופנים שונים עי"ז עזותן כפולה ומכופלת, שבפנים מעיון פניהם כלפי שומרי תורה ומצות בעזות וגסות ורומסין אותן בכל אופן ואופן כי השלטון הוא בידם, והמה רובא דעלמא שעפ"י דרך הטבע א"א שלא יעמדו המה בראש. ולעומת הבושה שמבחוץ אומרים ידינו רמה שגם כח התורה אתנו כי נגררים אחריהם גם שומרי תורה. ובדרך צחות של שחוק מכאיב אמרתי במה שנתקשו התוס' במגילה דף כ"א ע"א ד"ה אלמלא, שיש אלמלא שרוצה לומר לא, ויש אלמלא שרוצה לומר אלו הי', וקשה, וע"ש מה שמחלק בשם ר"ת. אבל בכאן בעוה"ר נתקיים האלמלא על שני האופנים, שיש להם העזות של אלו לא הי' תורה לישראל, גם יש להם עזות יתירה ע"י שניתן תורה ומצות לישראל, ויש גם שומרי תורה שמחזיקים עמהם, ועי"ז עזותן כפולה ומכופלת באופן נורא מאוד, וה' ירחם.

וכל אותם המגידים ומספרים שנעשה ע"י פעולות המסיתים והמדיחים למינות ולכפירה נסים ונפלאות לישראל, הן המה המפיצים כח המינות בישראל

וַיּוֹאֵל מֹשֶׁה

רִיד

כי יורד לחדרי בטן השומעים שהקב"ה עושה נסים ותשועה בישראל ע"י מעשיהם של מפירי הדת ר"ל ושוב באים אח"כ למסקנא כי שוא עבוד אלקים וראינו בחוש בהרבה אנשים שהיו כשרים בישראל אלא שסיפורי הנסים של הציונים משך לבם לציונות ונפלו ברשתם עד שעייזו יצאו אח"כ לתרבות רעה, וזה נתברר במעשים בכל יום שא"א להכחישם. ואמרו חז"ל הקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף, דאף שאומר הלל לשבחו ית"ש ולנסיו המבוארים שם בקראי, מכל מקום אם אומרו בזמן שלא נצטוו על כך מפי החכמים מביא לידי חירוף וגידוף, והרבה גרוע מזה מאוד המספרים הילולים למה שנעשה ע"י הציונים ונמשכין בזה לבבות בני ישראל לחשוב כי טוב בעיני ה' מעשה הציונים המפירין ועוקרין דתוה"ק כי עושה נסים על ידיהם, ועליהם אמר הנביא במלאכי ב' י"ז הוגעתם ה' בדבריכם ואמרתם במה הוגעתם באמרכם כל עושה רע טוב בעיני ה' ובהם הוא תפץ או אי' אלוקי המשפט והנה לא שמענו כזאת עד עכשיו בדורינו כי האפיקורסים שמלפנים היו אומרים לית דין ולית דיין, אבל מי אמר כל עושה רע טוב בעיני ה' ובהם הוא תפץ עד עכשיו בדורינו התלבש השטן בצורה זו ע"י הדתיים הנגררים אחר הציונים ודורשין לפני העם ממעשה הכופרים ר"ל שהשיגו גדולות ונפלאות מאת השי"ת נסי נסים. ועל הדרשנים האלה צוח הנביא הוגעתם ד' בדבריכם.

ואמר הכתוב אח"כ הנני שולח מלאכי וגו' ופתאום יבוא אל היכלו וגו', שזה קאי על ביאת אלי' ומשיח, שאז יתגלה האמת. ובגמרא ע"ז דף נ"ה כששאלו לר"ג על הע"ז דחזינן גברי דאזלי כי מתברי ואתי כי מצמדי, והשיב להם דמיתרמי ככה דאזלי לע"ז בשעה שהגיע זמנם לצאת כמ"ש חליים רעים ונאמנים, רעים בשליחותם ונאמנים בשבועתן. ושוב כששאלו שם בגמרא על מה דמתחזי בחלמא שחטו לי גברא ואתי מיטרא, השיב להם שהחליקן בדבורים כדי לטורדן מן העולם כמ"ש בא לטמא פותחין לו. והנה גם בתחלה ידעו מזה דבא לטמא פותחין לו, ולכן נעשה גם נסים ע"י כוחות הטומאה, ולמה נדחק בתחלה להשיב שנויא דחיקא דמיתרמי ככה, אלא דכל מה דאפשר להלביש הנסים של הע"ז בהצלחה טבעית עדיף טפי, שלא להמשיך הלבבות, אלא כיון ששאל אח"כ על מעשים שהמה בודאי נסים, הגיד לו האמת דבא לטמא פותחין לו. ואלה הדרשנים המחניפים לציונים לעשות מדמיונות שוא והבל שלהם נסים ונפלאות, הן המה המרחיבים פתחי טומאה שלהם לפתות פתח רחב לכל הבא לטמא, וח"ו מביאים סכנה לכלל ישראל.

רמז

ויואל משה

קלז

ובלאו הכי עצם המלוכה שלוקחין ישראל קודם הזמן הוא סכנה עצומה לכלל ישראל כמבואר בעקידה פרשת וישלח שער ששה ועשרים עה"כ נסע ונלכה וגו' שאין ספק שסוף הסיפור הזה מוכיח עד אחרית הימים, והוא כשא"ל נסעה ונלכה ואלכה לנגדך הראה מדבריו שהי' אפשר שיהי' ענינם על מצב שוה או קרוב אליו, ויעקב אע"ה אמר בתשובתו אם ידפקום יום א' למהר את הקץ טרם יחפץ ומתו כל הצאן. והרי שגם עשו עצמו רצה לחלוק כבוד ליעקב אע"ה שיהי' לו מלוכה טרם הקץ שוה אליו, אבל יעקב אע"ה אמר שבמהירת יום א' טרם הקץ הכל בסכנה, ודחה זה מלקבלו, ועכשיו בעוה"ר ששרו של עשיו הוא הס"מ נתן מתנה זו למינים ואפיקורסים שיתפשט כח המינות בעולם הכל מקבלין אותו באהבה. והאומרים שיש במלכות המינים הצלת נפשות כופרים בתוה"ק שהעידה כמ"פ ההיפך.

קלח

ומבואר בתנדב"א א"ר סי' ט' באותה שעה הראה לדבורה (ופירשו המפרשים ברוה"ק) במה הקב"ה מושיע את ישראל מבין העכו"ם, בבנים שהם משכימין ומעריבין לביהמ"ד ולביהמ"ד ועוסקין בדברי תורה בכל יום תמיד וכו' ומה נשתנית יעל אשת חבר הקני מכל הנשים שבאה תשועה גדולה לישראל על ידה וכו', כך אמרו חכמים יעל אשה כשרה היתה ועשתה רצון בעלה יעיי"ש שהאריך שא"א לבוא תשועה לישראל אלא על ידי זכאין שיש להם זכות התורה ומצות, וכן הוא בכמה מדרשים. ומה שבאה ישועה לישראל ע"י ירבעם בן יהואש אף שלא סר מחטאת ירבעם, הרבה טעמים בדבר, ראשית מבואר בקרא מלכים ב' י', פסוק ל' ויאמר ה' אל יהוא יען אשר הטיבות לעשות הישר בעיני ככל אשר בלבבי עשית לבית אחאב בני רבעים ישבו לך על כסא ישראל, ודרשו מפסוק זה בגמרא סנהדרין דף ק"ב ע"א דיהוא צדיקא רבה הוי, ומה שלא סר מחטאת ירבעם פליגי שם בגמרא מאי גרמא לי', דאביי אמר בשביל שברית כרותה לשפתים, ורבא אמר יען שחותמו של אחי' השילוני ראה וטעה, וכתב שם הרד"ק בפסוק הנ"ל בני רבעים כמו בנים רבעים יהאחזו ויהואש ירבעם זכרי', ואמרו בזכות שהשחית בית אחאב שמלכו ד' דורות מלכו מבניו ד' דורות ויהוא בער הבעל ולא בער העגלים כי אותם נעשו לשם ה', ואעפ"כ הי' חטא גדול, יעיי"ש.

ויואל משה

רטז

ומבואר בזה דאף שהאשימם הכתוב ליהוא ובניו הד' דורות שגם ירבעם בן יהואש הוא בתוכם בחטאת ירבעם, שגם זה נקרא ע"י מ"מ ה' זכותם רב במה שלא ה' ביניהם הע"ז של אחאב. ואמרו בגמרא סנהדרין ק"ב קלות שעשה אחאב כחמורות שעשה ירבעם, ומפני מה תלה הכתוב בירבעם, מפני שה' תחלה לקלקלה, ופירש"י ז"ל שה' מלך ראשון שהקדיח את תבשילו. וכבר נתבאר שגם אחאב ה' שומר תורה ומצות במס"ג ממש, זולת אותו העון של ע"ז דתקיף ל' יצרי' טובא, כמו שפירש"י ז"ל. ומכש"כ בחטאת ירבעם שה' בו מקום לטעות. ועכ"פ זכות גדול ה' ליהוא מה שעשה כמו שנצטוו מפי הנביא והרג את כל גזע אחאב ולא השאיר לו שריד ופליט שע"י אותו הזכות הובטח מפי הנביא בשם ה' שיה' לו אלו הד' דורות מלכים על ישראל, כמבואר במלכים ב' ט', ואף שלא סר מחטאת ירבעם, מ"מ אמרו עליו בגמרא דצדיקא רבה הוה, כמו שהבאתי לעיל, וא"כ אלו הד' דורות של יהוא אשר גם ירבעם בן יהואש הוא בתוכם אף שה' רע בעיני ה' מה שלא סרו מחטאת ירבעם והי' זה טעות גדול ביניהם, מ"מ ה' להם גם זכותים מרובים והרבה תורה ומצות ומסרו נפשם על התורה"ק.

גם מבואר בקרא הטעם שבאה אז ישועה ע"י ירבעם בן יהואש כדכתיב במלכים ב' י"ד פסוק כ"ז ולא דבר ה' למחות את שם ישראל מתחת השמים ויושיעם ביד ירבעם בן יהואש, וא"כ מבואר הטעם שאם לא ה' מנצח אז את המלחמה ה' נמתה ח"ו שם ישראל מתחת השמים. ואי אפשר ה' להמליך מלך אחר על ישראל שילחום עבורם, כי היתה הבטחת הנביא על אלו הד' דורות שיהיו מלכים, וא"א שתשתנה הבטחת הנביא. ובפרט שה' מחמת זכות גדול שה' לו כנ"ל. ואעפ"כ מקשה בתנודב"א א"ר פ' י"ז וא"ז פ' ז' מה נשתנה ירבעם בן יהואש שבא על ידו ישועה לישראל, אלא מפני שלא קבל לשון הרע על עמוס הנביא וכו' וגער והוציא בנזיפה את אמצ' ואמר לו ח"ו לא דבר הנביא אותה הנבואה, ואם נתנבא כך לא מעצמו הוא מתנבא כך אלא מן השמים הוא מתנבא, וסיים ע"ז בא"ז פ' הנ"ל מכאן אמרו חכמים מגלגלין זכות על ידי זכאי וחוב על ידי חייב.

ואם כן אלה הרשעים שהמה כופרים גמורים ר"ל בהש"ת ובתורתו הקדושה ובדברי הנביאים ועוד יותר מזה שהמה מסיתים ומדיחים ומעבירים על הדת באופן נורא אשר כמוהו לא נהייתה, וע"י הצלתם עושים שמדיות מרובות בישראל, האיך אפשר שתבוא ישועה לישראל על ידם נגד הנבואה שהראה הקב"ה לדבורה הנביאה שהישועה לישראל מבין העכו"ם הוא רק

ע"י העוסקין בתורה ומצות בכל יום תמיד. והמאמין בהשי"ת ובתורתו הקדושה בשום אופן לא יוכל להאמין כי בא ישועה לישראל על ידם, כי זה הוי כפירה בתוה"ק ובנביאים ובדברי חכמים. ובפרט עניני גאולה בודאי שא"א לחשוב בשום אופן שיבוא על ידיהם, ואין זה אלא אסון נורא ר"ל. ובפרט שעל עונות חמורות כאלו באה"ק אמרה התוה"ק בפירוש העידותי בכס היום וגו', ועוד כמה כתובים מפורשים באיומים נוראים על מעשה תעתועים כאלה בארץ ישראל, וחיל ורעדה יאחזון את כל המאמין בתוה"ק ובקדושת הארץ על מה שעושין ככה במקום הקודש, ובשום אופן אי אפשר ליתן מרגוע לרוחו בזה, זולת אם ח"ו הוא כופר בתוה"ק ובדברי נביאים המתנבאים כך. וכל קיומם הוא רק בשביל שנתן הקב"ה כח להסט"א המחטיאה את הרבים אפילו להעמיד חמה באמצע הרקיע לנסות בזה את העולם, אבל במה שיוכל לצמות מזה בודאי צריכין לרחמי שמים מרובים.

קלט

וכבר הבאתי מה שמבואר בגמרא על בן כוזיבא שחכמים קטלוהו, ובין אם יהי' כפשוטו כמ"ש הכ"מ והלח"מ שחז"ל קטלוהו ממש, ומחולקין הש"ס עם המדרש, ובין אם יהי' הפי' כדעת האברבנאל והרדב"ז דלא קטלוהו ממש אלא שדנו אותו למיתה, ועי"ז נהרג ע"י האומות, ואין בזה פלוגתא, עכ"פ לכו"ע לפי דברי הש"ס נהרג ע"י החכמים, וכתב האברבנאל בספרו ישועות משיחו פרק רביעי שסיפור בן כוזיבא הוא קצר אצלינו מאוד ולא תמצא ממנו כי אם מעט מזעיר בתלמוד ובמדרשים, אבל בספרי דברי הימים אשר לרומיים ראה דברים רבים ועצומים במלחמותיו ובגבורת לבו על אויבים ושהוא הלך לאלכסנדריא של מצרים ועשה נקמה גדולה באוכלסי רומי שהיו שם ונתפשט בכל מלכות מצרים ובבל, ואיש לא עמד בפניו, ובכל מקום שהי' הולך הי' שופך דמי האויבים כמים בלי חמלה, ובאו עי"ז בספריהם ספורים גדולים יעיי"ש. וא"כ הי' הוא עמוד גדול לישראל נגד האויבים להצילם מהם ולעמוד כנגדם, ואח"כ כשנהרג בן כוזיבא הי' ר"ל בהיפך שהרגו האויבים הרג רב בישראל יותר ממה שהי' בזמן החורבן, כמבואר בגמרא ובמדרשים, ואמר ז"ל שבאותה שעה נגדעה קרן ישראל ואינו עתיד להתחזיר עד שיבא בן דוד כמו שהבאתי למעלה, וא"כ הי' הריגת בן כוזיבא סכנה גדולה ועצומה לכלל ישראל שגרם הרג רב ר"ל, וקשה לכאורה למה עשו זה חז"ל להורגו, הלא המה ז"ל ידעו הכל ברוח קדשם, וגם בדרך הטבע הי' מובן

ויאל משה

ריח

לדבר ברור שכיון שהוא הי' כ"כ אמיץ לב בגבורים וכ"כ עשה נקמה בשונאי ישראל, שוב אחר מיתתו יש סכנה עצומה מנקמת האויבים, כמו שהי' בעוה"ר. ולא בחנם עשו זה חזו"ל שהרגוהו. וע"כ כיון שראו שאינו מלך המשיח, א"כ הוי במלכותו לפני הזמן של ביאת המשיח סכנה גדולה לכלל ישראל, ומי יודע מה הי' עוד ח"ו יותר אלו הי' מתארך ממלכתו יותר, וע"כ בחרו חזו"ל את הרע במיעוטו להורגו ולבטל ממלכתו, וראו בזה הצלה פורתא. המתבונן באמת יוכל לראות מזה עד היכן הדברים מגיעים במלכות ישראל לפני ביאת המשיח כי נורא הוא.

קמ

ומבואר באדר"ג הובא ברע"ב פ"א מס' אבות משנה ו' המתחבר לרשעים אעפ"י שאינו עושה כמעשיהם מקבל שכר כיוצא בהם, למה הדבר דומה לנכנס לביתו של בורסקי אעפ"י שלא לקח ממנו כלום מכל מקום ריח רע קלט והוציא עמו עיי"ש, ומכש"כ כשלקח ממנו הרבה ומחזיקו ומחפה עליו. ועי' במנות הלוי ממחר"ש אלקבץ על המגילה במלשינות המן שביאר דברי הש"ס שאמרו ליכא מאן דידע לישנא בישא כהמן, אמר לי' תא ניכלינהו, א"ל מיסתפינא מאלוקיהן דלא ליעבד בי כדעבד בקדמאי, א"ל ישנו מן המצות א"ל אית רבנן בגווייהם דאיבעי עלי' רחמי, א"ל עם אחד הוא, וצ"ב האיך אפשר לומר עם אחד הוא, וביאר הענין עפ"י מאמרם בגמרא ושמתי אני את פני באיש ההוא ובמשפחתו, אם הוא חטא משפחתו מה חטאה, לומר לך שאין משפחה שיש בה מוכס שאין כולה מוכסין, ויש בה לסטים שאין כולה לסטים, מפני שמחפים עליו. ומבואר בזה כי על הבלתי מוחים אמר וכשלו איש באחיו והוא מכשול לבד על שאינם מוחים וגם אינם מחפים, ועל המחפים אמר ושמתי אני את פני באיש ההוא ובמשפחתו, כי הם כעוברי העבירה, אחר שלא די שלא מיחו אלא שחיפו, והוה עם אחד הוא, ועיי"ש.

וכתב האוה"ח הק' פרשת ראה בפ' דכי יקום בקרבך נביא וגו' שחושב שם באוה"ח הק' כל הפרטים שהנביא חייב עליהם מיתה, ופי' באמרו ובו תדבקון כדברי רז"ל שלא ידבק אלא בקרובי ה' ולשלול בא שלא ידבק בקרובי ע"ז ואם בא נביא ואמר במאמר ה' לעשות כן יומת הנביא עיי"ש. ומבואר בזה שהנביא שאומר לידבק בקרובי ע"ז יש לו דין א' עם המתנבא לעבוד ע"ז להיות חייב על זה מיתה. כללו של דבר אין לשער ולהעריך את החומר הנורא שיש במה שמתחברין למלכות המינות.

ריט

ויואל משה

ובעיקר הדבר כבר נתבאר להלכה שכל הנכנס להיות חבר הכנסת עובר על הרבה איסורים נוראים שכל אחד ואחד מהם הוא ביהרג ואל יעבור, על הכניסה ועל השבועה ועל ההשתתפות ועל הע"ז ועל המינות וכל המסתעף, וגם מבלעדי האיסורים הנ"ל גם על עיקר המלוכה לפני הזמן כבר אר"י שאג הוא המהר"ל ז"ל מי לא יירא במה שנתן עליו משפט חרוץ של שמד להיות נהרג ע"ז ר"ל אף בכל מיני עינויים קשים כשמד ממש, וק"ו ב"ב של ק"ו כשנתוספו ע"ז עוד כל אלה. האיסורים הנוראים שהבאתי למעלה, וכ"ז ברור להלכה לאמיתה של תורה למבקשי האמת.

קמא

ומעתה נוכל להבין חומר האיסור לילך אל הבחירות, שמלבד שעוברים בזה על לפני עור על כל העבירות שעושין חברי הכנסת, כי אי אפשר להם להיות חברי הכנסת אלא ע"י קולות הבוחרים, והמה באי כוחם של הבוחרים, א"כ הבוחרים המה המביאים והגורמים לכל האיסורים שיש בהם ע"ז ומינות והעברה על השבועה לפני הקץ וכל המסתעף מאלה, אבל גם בזה עצמו שהולך אל הבחירות לשלוח באי כח אל השררה הטמאה הלזו בזה עצמו הוא מודה בע"ז הטמאה הלזו ונעשה ג"כ שותף באמצעות באי כוחם אשר המה יושבים שמה במקום הטמא, ומי לא יירא לנפשו להיות מודה בע"ז ולהשתתף באיסורין חמורים כאלה שחמורים מכל התורה כולה, והוא שורש פורה ראש ולענה של כל פירצות הדור בעוה"ר ע"י האמונה בהניאוף הגדול והגורא הנעשה ע"י מנאצי השי"ת ותורתו הקדושה בכח מלכות של מינות ר"ל המעכבת גאולתינו ופדות נפשינו מגלות המר והנמהר ברוחניות ובגשמיות וכל מיני צרות צרורות הנמשכין מזה השם ישמרנו, ובמר נפשי אבקש אל נא אחי תרעו לילך אל הבחירות הטמאות האלו, ובזכות אלה אשר לא כרעו לבעל ירחם עלינו השי"ת ויוציאנו מהחשכות הנורא מאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה במהרה בימינו אמן.

קמב

ויש שהולכים בסמיות עינים יען שזה מעשי האגודה שהי' בהתייסדותה גדולים וצדיקים מדור שלפנינו לכן אין להרהר אחריהם, ודעת לגבון נקל אשר הבל יפצה פיהם, ואני זוכר את כל האגודה ומעשי' והשתלשלות הענינים

ויואל משה

רכ

מתחלת התייסדותה באסיפה הראשונה עד עתה, ודברתי עם רוב גדולי ישראל שבמשך הדורות האלה בדבר האגודה, ואספר בקיצור. הנה רוב גדולי ישראל היו מתנגדים לאגודה מתחלה ועד סוף, אלא שהרבה גדולים צווחו עלי' בקולי קולות, והרבה גדולים לא נכנסו כ"כ בעובי הקורה, שלא הי' דרכם כן, אבל קול דממה דקה ישמע מהם ליודעם ומכירים שלא להתחבר כלל לאגודה. אמנם היו גם גדולים וצדיקים שהיתה כוונתם לשמים שהחזיקו את האגודה בחושבם שהמה הלוחמים עם הציונות והמזרחיות, יען שנפשם הי' מרה להם ממעשה הציונים והמזרחים ופחדו ורעדו מקלקלה המרובה היוצאה מהם, לכן הי' להם כמים קרים על נפש עייפה את כל מי שראו או נלחמים עם הציונים והמזרחים, ורוב צערם על הציונות והמזרחים השיא את דעתם להתחבר עם האגודה שהיו או לוחמים עמהם. אבל בעתים הללו אמרתי כי מבינים מהם הפי' בדברי המשנה כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, ושאנינה לש"ש אין סופה להתקיים, ונתקשו בלשון המשנה מה הוא השבח על מחלוקה שסופה להתקיים, הלא יותר טוב אם נעשה שלום ואין המחלוקה מתקיימת. ואמרתי שאפשר רמזו לנו כי הנה מחלוקה לש"ש היא אם המחלוקה היא עבור כבוד השי"ת ותורתו הקדושה ללחום עם מהרסי הדת, ומי שדעתו באמת לש"ש עבור דתוה"ק זה לא יוכל לעשות שלום עם הרשעים לעולם, כי אין שלום אמר ה' לרשעים, ונמצא שהמחלוקה מתקיימת לעולם. אבל אותן שאין דעתם לש"ש אלא בשביל איזה פני' אחרת תולין בחיזוק הדת והיא שנאה שתלוי' בדבר הסוף הוא שהרשעים משחדין אותם ובטלה דבר ואין המחלוקה מתקיימת שאין מוחין עוד עבור כבוד השי"ת ותורתו הקדושה.

וככה הוא בענין האגודה שהיו לוחמים עם הציונים, אבל בעת שרצו הציונים לקבלם וליתן להם חלק בממשלתם, כי מעת שקבלו הממשלה רצו לספח את כל הדתיים בתוכם כדי שיהי' להם חיזוק מזה כמוכנ, נכנסו לתוכם בשמחה ובששון והמה למדינה הציונית לחיזוק רב, ואיגלאי מילתא שהמחלוקה שהי' להם עמהם אין סופה להתקיים, וכן על המזרחי, שמעולם צווחו עליהם שהמה מהרסי הדת, אבל כשרוצים לקבל אותם בחבורתם, ששים ושמחים לקריאתם ונותנים להם שם חזית הדתי להגיד שהם לוחמים עבור הדת, תחת אשר מעולם היו קוראים אותם מהרסי הדת. כהנה וכהנה מעשים מרובים שאין להאריך בהם כעת. ובדור שלפנינו לא נתגלו כ"כ דרכי האגודה כמו שהיא עתה. ולבאר בפרטיות הטעמים והנימוקים של הפלוגתות והדעות שהיו אז בין חכמי

רכא

ויואל משה

הדור אודות האגודה אין נפקא מינה עכשיו לדבר מזה, כי מאי דהוה הוה, ועכשיו אישתי הרבה לגריעותא. וכל הגדולים שבדור שלפנינו שהיתה כוונתם לשמים להחזיק את האגודה לא עלה על דעתם אז מעשה תענועים כאלה. והעד הנאמן ע"ז הוא הרב הגה"צ המפורסם האדמו"ר מגור זלה"ה שהי' ראש המחזקים את האגודה בימיו ונדפס ממנו מכתב גלוי באוסף מכתבים מכתב ל' שהתרעם מאוד על מי שמתחבר למפלגה שיש בה חפשים או מקבל מתנה מהם שזה מוזיק, והזהיר על ככה. א"כ ע"כ שלא עלה על דעתו ז"ל שהאגודה שהוא בתוכם יעשו ככה את אלה, ושוב אח"כ התחברו האגודה להציונים בממשלתם ולהמורחי בדתם שנעשו קשר אחד להיות חזית דתית, וכולם מקבלים לא רק איזה מתנה בלבד, אלא כל עיקר קיומם וחיותם של האגודה ופעולותי' והחינוך שלהם הוא מכח מתנת ידם של אלה הבאים לעקור כל התורה כולה ח"ו, והמה נמכרים להם עבור קיומם כמובן.

ובגמרא כתובות דף ק"ה ע"א בא וראה כמה סמיות עיניהם של מקבלי שוחד, אדם חש בעיניו נותן ממון לרופא ספק מתרפא ספק אינו מתרפא, והן נוטלין שוה פרוטה ומסמין עיניהם שנאמר כי השוחד יעור פקחים. ואמרין עוד שם ע"ב מאי שוחד שהוא חד, ופירש"י ז"ל הנותן והמקבל נעשים לב אחד, והרי שע"י פרוטה נעשה לו לב אחד עם הנותן, אף שהוא משונה במראה ובצורה אבל לבם אחד, ואם אמרו זה בפרוטה, ק"ו כשנותן לו עיקר קיומו, כמה סמיות עינים יש בזה.

גם איך יוכלו לומר שהמה הלוחמים נגד הציונים המינים ושחינוך הבנים והבנות שלהם המה הכלי זיין להשרשת יסודי האמונה ללחום עם המינות והאפיקורסות ר"ל, הלא מי פתי יאמין שהאפיקורסים נותנים מעות וכלי זיין להלוחמים נגדם שיוכלו להתקיים ולעמוד במלחמה, ומי הוא זה שקונה לעצמו לוחמים שילחמו נגדו באמת, ובודאי שלא לחנם עושין כך, אלא שרואים בזה דרך ואופן להחליש המלחמה נגדם ולהתיש כחה, להכניס ארס בחינוך הבנים והבנות שבלעדי זאת אין להם שליטה עליהם באופן אחר, והיודע בכל מצב החינוך הממשלתי יודע האמת שמה שממשלת האפיקורסים המעבירים על הדת בכל מאמצי כוחם נותנים תמיכה גדולה ועיקרית כ"כ להחינוך שלהם אינו מתנת חנם אלא כדאי הוא להם. ואין רצוני להאריך בזה כעת, ולא באתי בקונטרס זה אלא לבאר עיקר ההלכה של השתתפות למלוכה ולבחירות.

ויאל משה

רכב

קמג

ועכ"פ זה ודאי שנשתנו עניני האגודה לגרועותא הרבה מעת שנתחברו למלוכה הטמאה. ומה שאומרים נשתנו העתים וצריך לעשות לפי המציאות. הנה ראשית דרך התורה לא נשתנה. כמ"ש החת"ס ז"ל בצוואתו אל תאמר נשתנו העתים, יש לנו אב זקן הוא לא נשתנה והוא לא ישתנה. ואדרבה להתמיר יותר יש לימו' שנשתנה. כמבואר בגמרא חגיגה דף ט"ו גבי רבי מאיר שלמד תורה מפי אחר, שמחלק בין גדול לקטן, שקטן אסור ללמוד מרב שאינו הגון דיש להזש שימשך אחריו עיי"ש ברש"י ותוס', והרמב"ם אינו מחלק וכתב סתם שאסור. והקטן עליו דהרי בגמרא מחלק בין גדול לקטן, וכתב הש"ך סי' רמ"ז שזובר הרמב"ם בזמן הזה לא עדיף הגדול מהקטן שהי' בזמן הש"ס וחיישינן לעולם שמא ימשך אחריו. ואם כן גם בהתחברות לרשעים וכל קיחת תמיכות מהם חמור יותר בדור הזה, כי כל מה שנתמעט הדורות ונתקטנו עלול יותר להיות נמשך אחריו.

אלא אף לפי דבריהם שמחמת המציאות נעשה השינוי, עכ"פ חדשים מקרוב באו לא שערום אבותיכם. והאיך אפשר לתלות זה בדור שלפנינו, אין אומרים למי שלא ראה את החדש יבוא ויעיד, ואין זה אלא הוצאת לעז על שוכני עפר, מי יגלה עפר מעיניהם והיו מצווחין ע"ז ככרוכיא. וק"ז זלז"ה בייטב לב פרשת שמות אות ח' פי' מה שאמרו חז"ל בזכות ד' דברים נגאלו, וא' מהם שלא שינו את שמם, ותמצית דבריו בקיצור שמה שאמרו שלא שינו את שמם ר"ל שתיקנו עצמם כפי שמם דקדושה והם ושמם א', משא"כ אם אינו מתקן עצמו כפי השם דקדושה הוי שינוי השם כי אינו כפי מה ששמו מורה על מהותו ואיכותו. וככה אני אומר על האגודה הזאת שמה שנקראו באותו השם שקראו אותם בדור שלפנינו הוי זה שינוי השם לגמרי לפי המהות של עכשיו ואינם כלל אותה האגודה שהיתה אז.

וכשהתחילה השערורי' בעולם בדבר המאשין מצות והי' פלוגתא בין החכמים מערכה מול מערכה, זה אוסר זה מתיר וכא"א כתב טעמו ונימוקו בכל פרטי העשיות של המאשין, אמנם מרן הקדוש בדברי חיים ח"א אור"ח סי' כ"ג וכ"ד החליט לאסור מחמת טעמים כמוסים וכתב שמקובל מפי מו"ח ז"ל שבכה"ג אין לגלות הטעם אלא להחליט הדין, וכתב בהחלט שהוא חמץ גמור. ורבים תמהים מדוע לא גלה טעם ההלכה, והיו גדולים שחתרו להבין טעמו ונימוקו בסברות שונות. ולפענ"ד דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים

במקום א' כי בח"ב במאשין ציצית באו"ח סי' א' וב' כתב שא"א להתיר מאשין בשו"א כי אופני המאשין משתנים בכל יום, ואם יצא המאשין בהיתר יעשו גם מאשינען אחרים כמתכונתם באופן שבוודאי אסור, ומי יאמר להם דבר, כמו שאמרו בגמ' חגיגה אם יאמר לו חבר שלך טמא יאמר אדרבא שלי טהור ושלך טמא ע"כ חלילה להתיר מאשין במצוה דאורייתא יעיי"ש שהאריך, ומובן שטעם זה הוא גם במאשין מצות.

וכיוצא בזה כתב בשד"ח מערכת חמץ ומצה בסי' י' אות ב' כי ההיתרים הבאים ע"י תיקונים אחר שיתפשט ההיתר לא נשאר אלא ההיתר והתיקונים נשכחים ולא יזכרו ולא יפקדו, והביא שם מעשיות שהי' מכשולות גדולות ע"י שהתחיל בהיתר וסיים לבסוף ואילו דורות הראשונים המה ראו את אשר נתהו' ונמשך מההיתר היו מכריזים ואומרים דברים שאמרנו לפניכם טעות הם בידינו ולא נמצא א' מעיר שיטה און לדבריהם האחרונים, עכ"ל יעיי"ש. והנה כי כן אנו רואים בהמאשין מצות שעכשיו המאשינען המה חדשים לגמרי באופן אחר ממה שהי' אז כאשר אנו רואים בתשובותיהם שציירו את המאשין שהי' לפניהם, ואעפ"כ הכל תולין בהמאשינען על סמך ההיתר שנתנו אז, אף שלא ראו ולא שמעו כלל אופני המאשין של עכשיו, ובעתים הללו נעשו מאשינען שונים ומשונים, ויש מאשינען כאלו שהכל רואים שהוא חמץ ואעפ"כ תולין ההיתר במה שאמרו הגדולים אז כאילו הי' ההיתר שכל מה שיהי' לו שם מאשין יהי' מותר בכל אופן ואופן, וזה ודאי שטות והבל גמור, כי לא נתנו הכשר אלא על מה שראו בעיניהם, אך דרך העולם לילך בדמיונות שוא והבל כאלה ולא עלה זאת על דעת הגדולים ז"ל. וכמו כן הוא ענין האגודה כי הגדולים שהיו עם האגודה הי' כפי ראות עיניהם אז, אבל לא נתנו הכשר על שם אגודה שאף אם יעשו מעשים אשר לא יעשו מ"מ שמא גרם, זה ודאי שטות והבל שאין לספל בזה.

ובקובץ מכתבים מהגאון החזון אי"ש זלה"ה בחלק שני נדפס לבסוף איזה מכתבים מהגאון הרח"ע מווילנא זלה"ה ושם במכתב ג' שכתב התנגדות גדולה לאותן שעלה בדעתם לייסד אגודת רבנים עולמית באומרים אשר בכח מאוחד יוכלו לעמוד בפרץ, והאריך לדחות זה מכמה טעמים, וכתב באמצע המכתב ח"ל: והעיקר כאשר למדתי מפי הנסיון במדינתנו המרובה באוכלוסי ישראל ורבנים גדולים ויראים, שכל הפעולות באגודת הרבנים נעשות על ידי איזה מזכיר ופקיד, ואינם מתחשבים כלל עם ראשי המועצות, וכמה פעמים עושים גם בניגוד לדעתם והשפעתם ועושים רק מה שלבם חפץ, ואין

ויואל משה

רכד

רצוני להאריך בפרטי הדברים, ואיך נוכל לתת אמון ליצור מוסד עולמי אם בהמשך הזמן יתנהל בוודאי על ידי מזכירים ופקידים, ואיך נוכל למסור בידם ענינים כללים של התורה והאומה. וזה לדעתי צעד מסוכן וסכנה גדולה ואין לנו לקבל אחריות והתוצאות ממוסד כזה. עכ"ל, הנה העיד הגאון ז"ל שאף באגודת הרבנים שבמדינתו לבדה, לא איגוד עולמי כלל, והי' אז בימיו בהאגודת רבנים שבמדינתו גאונים וצדיקים גדולים, ואעפ"כ המעשים הנעשים גם מאותה האגודה אינן בהתחשבות עם הרבנים הגדולים יראי ה', וכמה פעמים הוא בניגוד לדעתם והשפעתם, אף שהמה בחיים עודנה ואפשר לשואל על ככה, ומכש"כ בגדולים וצדיקים שהמה כבר בעולם העליון ומי יעלה לנו השמימה לשואל את פיהם, המה הלכו למנוחות ואותנו עזבו לאנוחות. והאיגוד העולמי זה תולין בהם בוקי סרוקי, אינו לנו שכך עלתה בימינו.

קמד

וכל מי שיש לו מח בקדקדו יוכל לראות עד כמה נמשכו אחר הציונות עבור שהתחברו עמם ורוצים למצוא חן בעיניהם, שמדברים דברי מינות בכנסת ואינם בושים לפרסם הדברי מינות בעתוניהם. — ובווינא כאשר באו לשם פליטי אונגארן האומללים והנדכאים בעירום ובחוסר כל, התחברו האגודה עם הציונים לעשות תעמולה מרובה בכל מיני תחבולות וכפי' בדברים ובמעשים להביאם לארץ ישראל, אף שידעו הכל שנמסרו עוד בווינא ביד הציונים והם הובילו אותם תיכף ומיד למקומות החפשים שאין שם אלא מינות וכפירה ואכילת גו'ט וחילול שבת וכדומה. והעניים האלה אף בראותם אח"כ את השבר הנורא שקרה להם לעזוב לגמרי את השי"ת ותורתו הקדושה ח"ו לא הי' בידם מאומה ולא הי' להם שום ברירה להנצל מהם אלא במס"נ ממש שמועטין המה שיכולין לעמוד בנסיון קשה כזה של מס"נ ממש, ובזמן קצר נהפך לב רובם למינות וכפירה ר"ל, כי שאני מינות דמשכא. ואותן שבאו במקומות יראים המה בתכלית העוני בלי דירה ובלי פרנסה, אבל עכ"פ אינם בין הכופרים ר"ל. אבל המרובין שהמה במקומות החפשים אשר הובילום שמה יש הרבה מהם שכבר אין זכר למו כי נטמעו בין האפיקורסים ונהפכו להיות כמותם, ואין איש שם על לב. והיו ביניהם הרבה תמימי לב שלא היו הולכין לכתחילה ליד הציונים עוד בווינא. כי נודע להם דרכי הציונים, אבל זעקת האגודה במכתבים נלויים ובדרשות ושאר מיני תחבולות שילכו כולם אל הרשת זו שטמנו להם הציונים, וצעקו ע"ז שהוא חיבת הארץ, זה הגיע הרבה לבבות מבני ישראל

ו י ו א ל מ ש ה

רכה

הכשרים שמאמינים להם שהם מצילי הדת, ועי"ז נפלו בבורות נשברות כאלה. ואלמלי ה' להאגודה מקומות קליטה עבורם או דרך פרנסה עבורם או עכ"פ היו לוקחים אותם בידם תחת רשותם להביאם למקומות שרוצים, ה' מקום לטעות בזה, אבל האמת הוא שלא ה' להם מקומות קליטה עבורם אף ללינת לילה אחת, ולא ה' להם דרך לפרנסם אף מזון סעודה אחת, ומעת שנמסרו ליד הציונים ה' ברור שיביאו אותם למקומות החפשים כרצונם, ולא ה' מציאות עוד אף לראות אח"כ מה יעשה בהם, ואף הוצאות הדרך שמוינא הכל ה' ביד הציונים ולא היו עוד ברשות עצמם כלל, א"כ בידים מסרו אותם ליד האפיקורסים.

וכבר נתבאר שליכנס בין המינים שיש חשש אמשוכי אבתרייהו אף שיכול לילך מהם ולהנצל בכל רגע, מכל מקום כניסתו ביניהם בתחלה הוא אסור אף במקום סכנה, והוא ביהרג ואל יעבור, כי שאני מינות דמשכא, ומכש"כ למסור בידם נפשות מישראל באופן זה אשר שוב אין להם דרך להנצל מהם כי אם במס"ג גדול עד אין לשער, תמה אני האיך מלאם לבם לאחריות גדול כזה, אלא כיון שהורגלו באיסור הנורא לישב בין המינים ולהיות נמשך אחריהם, עבירה גוררת עבירה להמשיך את ישראל ליד האפיקורסים. וקול דמי אחינו זועקים זעקת מרה, ועוד כתבו בעזות וחוצפה גוראה על הרבנים יראי ה' שאומרים האמת שלא לילך בדרך אתם וכתבו עליהם שמדברים שמצה על אה"ק וכמה חירופין וגידופין שאין להעלות על הכתב, ולבשו הכל בלבוש של חיבת הארץ. וזה דרך הציונים מאז ומקדם שכל מעשה תעתועים שלהם באה"ק אומרים שהוא בשביל חיבת הארץ, ומי שאינו מסכים להפרת הדת שלהם באה"ק צועקים עליו שהוא שונא ציון ושונא הארץ. ועכשיו שנמשכה האגודה אחריהם משתמשים גם המה בלשונות האלו כמותם. ועי"ז מקונן הנביא כל מכבדי' הזילות, כי הם אומרים שמכבדים אותה, אבל הן המה המזלזלים אותה ברוחניות ובגשמיות וגורמים כל הצרות והתלאות ר"ל. ובאותו היום המר והנמהר שנעשה מרידה במלכות שמים כ"כ להעמיד ממשלה לישראל באה"ק בלי תורה ואמונה כלל שמשם תצא מינות וכפירה לישראל וקראו אותו יום העצמאות, המה ששים ושמחים בעתוניהם בפרהסיא לעין כל לעשות יו"ט גדול ביום המרידה במלכות שמים, היש לך ניאוף גדול להשי"ת מזה, ומכאיב לב כל מאמין בהשי"ת ובתורתו הקדושה עד קצה, קצר היריעה מהכיל לחשוב מה שרואין בכל צעד וצעד שלגמרי נגררין אבתרי', השי"ת ירחם עלינו ועכ"י בב"א.

ויואל משה

רכו

והסיבה לירידה הנוראה הזאת שנתפס כמעט כל הדור ברשת הציונות והנגררים אחריהם עם חלק גדול מהמנהיגים שבראשם, יש בזה כמה סיבות. ראשית הוא כמו בע"ז שהי' בבית ראשון והי' זה בימי הנביאים, ועכ"ז מחמת יצרא דע"ז דתקיף להו אז טרם שבטלוהו אנשי כנה"ג, נתפס כמעט כל הדור, עד שבימי גדעון לא היו בכלל ישראל אלא שלש מאות אנשים שלא כרעו לבעל. ומצינו בגמרא סנהדרין דף ק"ב ע"ב שאמר מנשה לר"א אי הות התם הות נקיטנא בשיפולי גלימא ורהטת אבתראי, ופירש"י ז"ל היית מגביה שפת חלוקך כדי שתהי' קל לרוץ והיית רץ לשם מפני יצר עכו"ם שהי' שולט אז. הנה אמר כן להאמוראים הקדושים, שבזמן שליטת היצר ח"ו לא היו ניצולים. ועכשיו הוא כן ביצרא דמינות, וביותר יצרא דאותה התאוה של ממשלה ככל הגוים לפני ביאת המשיח, שזה מעכב הגאולה ח"ו. וע"ז מתגרה היצירה ככל כוחותיו. וכבר הגידו לנו חכו"ל שפלות הדור שבעיקבא דמשיחא במלוא מובן המלה כאשר אנו רואים היום בעוה"ר וקשה בחולשת דורינו לעמוד נגד כוחות היצירה דתקיף להו כולי האי.

קמה

גם מבואר ברמ"א חו"מ סי' י"ד ס"ס א' בעשיר מוחזק ואלם בעירו מוציאין אותו לדון בעיר אחרת, אעפ"י שהבי"ד שבעירו יותר גדול. הנה דין זה כתבו בזמן הבתי דינים שהיו בראשונים, וכתב עוד דמיירי אף שבעירו יש בי"ד יותר גדול, ובודאי דלא חשודי ח"ו לעבור במזיד להטות דין ח"ו מחמת יראה, וע"כ שהחשדא הוא שמחמת יראת האלם יש לו עכ"פ רצון לעשות כרצונו מחמת הפחד, ומזה הרצון נעשה משוחד וסומא עינים כמו שוחד אחר, דודאי אין חילוק באיזה אופן בא לו השוחד כמבואר בגמרא כתובות דף ק"ה ע"ב ת"ר ושוחד לא תקח, אינו צריך לומר שוחד ממון אלא אפילו שוחד דברים אסור, מדלא כתיב בצע לא תקח, ומבואר שם אח"כ בגמרא מהו שוחד דברים שהוא אף דיבורים מועטים שמדברים בינם לבין עצמם, ופחדו אף האמוראים מזה ואמרו פסילגא להו לדינא מחמת שוחד דברים מועטים, דכללא הוא כל מה שעושה לאדם רצון הוי שוחד שמסמא את העינים שלא להכיר האמת. וכבר נתבאר זה בפוסקים, וא"כ כש"כ בזמנינו שהאלמות והתקיפות בזה הוא מסוף העולם ועד סופו, לא אלמות של עשיר אלם אחד אלא ממש כל העשירים והנכבדים שבועולם, וממש רובם ככולם של דעת הציבור שבכל הקהלות הוא להטיל אימה יתירה על המנהיגים בכל מיני איומים, להתנפל עליהם כחיתו יער ולהזיקם בכל מיני היזקות להביאם

רכז

ויואל משה

לידי כך שיכנעו מפניהם ויסכימו לאותה מלכות הטמאה שקראו לעצמם מדינת ישראל, ואין תימה אם זה מטיל אימה על המנהיגים להטות לבבם ולהביאם לידי סמיות עינים שלא להכיר את האמת.

קמו

ושאול המלך בחיר ה' אמר בשמואל א' ט"ו פסוק כ"ד ויאמר שאול אל שמואל חטאתי כי עברתי את פי ה' ואת דבריך כי יראתי את העם ואשמע בקולם. וקשה טובא לכאורה הלא ה' מלך והי' השלטון בידו על העם ולמה ה' ירא מהם כ"כ. ומבואר בגמרא בבא בתרא דף ג' ע"ב אי אמר מלכותא עקרנא טורא עקר טורא ולא הדר ביה, גם ה' בחיר ה' נקי מכל חטא כמ"ש חז"ל וזכה לנבואה, האיך הביאו יראה זו לעבור על פי ה'. גם דורו היו מאמינים בהש"ת ובנבואה, והי' זה בימי שמואל הנביא, ובודאי לא היו מכריחים אותו לעבור על פי ה' ועל דברי שמואל הנביא. אמנם באמת מבואר בכתוב שבתחלה אמר לו הטעם אשר חמל העם וגו' למען זכות לה' אלוקיך, א"כ חשב לעשות בזה מצוה לזכות לה', אלא כאשר הסביר לו שמואל שאין זה מצוה אלא עבירה, שוב הודה כי חטא בזה לעבור את פי ה' מיראת העם. ולכאורה למה לא אמר לו האמת מתחלה שעשה בשביל יראת העם. אלא הוא הדבר אשר דברנו, שבודאי שאול המלך בחיר ה' לא הי' עובר את פי ה' מחמת יראת העם, אלא שחשב שהיא מצוה כאשר אמר למען זכות לה', וכאשר הסביר לו שמואל שאינו כן אלא עבירה בידו בזה, וראה את דבריו האמיתיים והברורים, ותמה על עצמו האיך בא לידו טעות כזה שלא להכיר האמת בדבר ברור כ"כ, והתבונן כי אך מחמת יראת העם שחפץ לשמוע בקולם, מחמת הרצון הזה נעשה משוחד ובא לידי סמיות עינים לחשוב על עבירה זו שהיא מצוה. וזה שאמר חטאתי כי עברתי את פי ה' ואת דבריך כי יראתי את העם ואשמע בקולם, ר"ל שיראת העם לשמוע בקולם היתה הסיבה להביאו לידי כך לעבור את פי ה' בחשבו שהיא מצוה מחמת סמיות עינים, ואף שהי' מלך והי' בכוחו לעשות הכל מכל מקום החפץ והרצון לעשות רצון העם זה הוי יותר משוחד דברים של יחיד, כי היא דבת רבים שעונין עליו דברים הרבה, וזה מסמא את העינים. והי' איך שיהי' מבואר בכתוב שיראת העם לשמוע בקולם יוכל להכניס אף בלבב גדול שבגדולים לעבור את פי ה', ומי לנו גדול משאול המלך בחיר ה', ומה נאמר ומה נדבר בדור השפל הזה אשר אם הראשונים כמלאכים אנו אף לא כחמורים.

וַיֹּאֵל מֹשֶׁה

רכה

קמז

וַיֵּשׁ לומר עוד במה שאמר שאול המלך כי יראתי את העם ואשמע בקולם עפ"י דברי האוה"ח הק' פרשת שלח, שלכאורה הוא פלא עצום שהמרגלים היו נשיאי העם שנתמנו מהקב"ה ופירש"י ז"ל עה"כ כולם אנשים כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות, ואותה שעה כשרים היו, גם שלחם עפ"י ה' ואמרו חז"ל במה שאמר עפ"י ה' שהי' הקב"ה אומר פלוני לשבט פלוני, והאיך נשתנו אח"כ כ"כ באמצע השליחות להדיח את העם. ועמד ע"ז באוה"ח הק' שם וכתב שלצד שכוונת המשלחים היתה רעה תפעול פועל הרע בשליח ויחזור להיות שלוחו של אדם כמותו ויולד בו תכונה רעה, מה שלא היתה בו קודם, כדרך שתולד בחי' הקדושה בשלוחי מצוה לטובה אות, ולזה הגם שהיו צדיקים בהתחלתם עשות ההליכה לרגל נולד בהם תכונה רעה מכח המשלחים ויעצו להדיח, עכ"ל הק'. ונוכל להתבונן מזה שהגם שהיו שלוחי משה עפ"י ה' כמו שאמר הכתוב בפירוש וישלח אותם משה וגו' א"כ היו עפ"י האמת שלוחי מצוה, כי אין לך מצוה גדולה מלעשות שליחות של משה שעפ"י ה', עכ"ז יען שבשליחות זו שמעו לקול העם, שטנא נצח ונעשה בהם כבשלוחי העם לבד שנולד בהם תכונה רעה שלהם עד שיעצו להדיח.

ולכן אפשר שגם שאול המלך התנצל בזה אחר שהכיר את חטאו שעבר את פי ה' הגם שבודאי בכל לבבו ובכל נפשו לא רצה לעשות אלא רצון הבורא ית"ש, עכ"ז בא לידי טעות הזה לחשוב על העבירה שהיא מצוה יען שמחמת יראת העם שמע גם לקולם נולד בו תכונה רעה שלהם שנעשה בזה שלוחם, ואותה התכונה שמהם הביאו לידי הטעות, כאשר יותר מזה הי' אצל המרגלים מטעם זה, שבודאי גם אצל המרגלים הי' בדרך טעות, ומזה נוכל להבין שאם מחמת יראת העם שומעים המנהיגים לקול דברי העם, נעשו בזה שלוחם ונולד בהם התכונה של העם שמשפיעה גם על המנהיגים הכשרים להביאם לידי טעות גדול ונורא כ"כ עד שיש בו כדי להדיח את יתר העם, כאשר קרה לנו בעוה"ר בדור הזה עיקבא דמשיחא.

ובודאי שאצל שאול המלך בחר ה' היו עוד בזה ענינים נסתרים מה שהביאו לידי חטא זה, כאשר כן הוא בכל החטאים הנזכרים בתוה"ק ובדברי חז"ל על הקדמונים הקדושים בתכלית הקדושה, וכבר אמרתי בזה ענין נכון, אבל מ"מ ודאי שגם זה אמת שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, ופשטא דקרא מתפרש בדרך שכתבתי, וק"ו בדורות האחרונים שבעיקבא דמשיחא אין ספק

רכט

ו י ו א ל מ ש ה

שהוא כן שיראת העם לשמוע בקולם מעברת על דעת האמת ליפול ברשתם ר"ל. ולפי פשוטן של מקרא הוא ברור ומפורש גם אצל שאול המלך ע"ה. ואנו מחוייבין להאמין גם בפשוטן של מקראות, אף שטמון בתוכם עוד הרבה ענינים עמוקים.

קמח

ואמרו חכ"ל בסנהדרין דף ק"ה ע"א חוצפא מלכותא בלא תגא, ופירש"י ז"ל שררה גדולה ואינו חסר אלא כתר מלכות. א"כ אמרו ז"ל שכן החוצפה הוא ככה מלכות שאינו חסר אלא הכתר. ואמרו ז"ל בעיקבא דמשיחא חוצפא יסגי ולא אמרו בזה שיעור אלא שהחוצפה מתרבה בכל יום ויום, א"כ בלאו הכי יש להם מלכות ישראל ע"י החוצפה שהוא כח מלכות להשתרר על יראי ה', אלא שהשיגו גם כתר מלוכה בכח החוצפה, ועי"ז מתרבה גם החוצפה בכפלי כפלים. וכח זה משך את כל הדור כמ"ש הרמ"ע מפאנו גם בשאר מלוכה דכו"ע גריר אבתרי, עד שבעוה"ר בושנו מכל דור.

וכתב בדברי חיים על המועדים בסוף הספר בהשמטה לפרשת ויקהל שדבר שם הרבה להזהר שלא להתחבר עם הערב רב, וכתב באמצע וז"ל: כנראה בעליל שהרבנים והחסידים והבע"ב שבדור המה בעוה"ר רובם מערב רב, יעיי"ש שהאריך. והרבה היו תמהים על הדיבורים הללו שיצאו מפה קדוש בדורו שהי' מלא תורה ויראה והרבה גדולים וקדושים. וראיתי את"כ בשער הפסוקים להאר"י ז"ל פרשת ואתחנן שדבר שם הרבה מהערב רב שקבלם משה והי' בזה תקלה, וכתב באמצע דבריו ועתה רוב הדור מהם. והרי שכתב כן גם על דורם של האר"י והרח"ו זלה"ה, ואף שנולדו אצל ישראל, אבל הנשמות הם מע"ר כמו שביאר באור החמה. ומה נאמר ומה נדבר בדור השפל הזה שבדורות הקודמים היו רובא דרובא מישראל שומרי תורה ומצות כמ"ש בישמח משה פ' תבא, ודעת הפני יהושע שהחזקת כשרות שבפוסקים הוא רק חזקה מחמת רוב, יען שרוב ישראל כשרים, אלא שהי' הרבה שלא הי' כוונתם לשמים כראוי אף שהי' כמה גדולים וקדושים אין מספר, אמנם בדור הזה בעוה"ר שמיעוטא דמיעוטא בתכלית המיעוט, אולי לא נשאר אף אחז אחד ממספר בני ישראל שיהיו שומרי תורה ומצות, ואף בין אלה המעטים השומרים תורה ומצות כהרגילם, אף בהם זעירין אינן שמאמינים בכל הי"ג עיקרים כראוי, וכתות הע"ר מתרבים והולכים. ומבואר בזה"ק בראשית שיש ה' כתות בערב רב כל אחד גרוע מחבירו, ויש בהם גם עמלקים, והע"ר

ויאל משה

רל

שבדורינו אין לו דמיון להע"ר שבדורות הקודמים, כי המה בתכלית הגרועות מירידה התחתונה הבאה טרם ביאת המשיח, ומצב דור כזה משפיע גם על המנהיגים הכשרים, וצריכין לרחמי שמים להנצל.

קמט

וכבר אמרתי לפרש הפסוקים שבפרשת שלח וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות וגו' והי' אם מעיני העדה נעשתה לשגגה, ואמרו חז"ל שהפ' הזה מיירי בע"ז ולמדו זה מקרא דכל אשר צוה ה' שהיא עבירה שנעשה בה ככופר בכל תורה כולה ובדברי הנביאים, והובא זה גם ברש"י ז"ל שם. גם אמרו שכל הפרשה מיירי רק כשטעו הסנהדרין בזה והורו לעבוד ע"ז ולמדו זה מהקרא דאם מעיני העדה, דמיירי בסנהדרין שהם עיני העדה, וצריך להבין למה האריך כ"כ בקרא שהתחיל לומר וכי תשגו וכתב שני פסוקים בהענין, ואח"כ כתב והי' אם מעיני העדה לגלות דמיירי רק בטעות הסנהדרין, ולמה לא פתח מתחילה לומר אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ואח"כ להביא כל הענין כי אז לא הי' צריך להקדים כל אותה ההקדמה לכתוב מתחלה בלשון סתם וכי תשגו שלא ידענו מזה אופן השגגה עד לבסוף שאמר מעיני העדה, גם לא מובן הלשון והי' אם מעיני וגו' כיון שכבר האריך בשני פסוקים מדיני אותה השגגה למה אמר אח"כ באמצע הדיבור הלשון והי' כאלו מתחיל ענין חדש, ויותר הול"ל אותו לשון והי' בתחלת הפרשה כשהתחיל לומר וכי תשגו וגם לכאורה כל הלשון והי' הוא מיותר לגמרי, ומה משמיענו בזה, גם לפי מה שאמרו חז"ל אין והיה אלא לשון שמחה צריך להבין לשמחה מה זו עושה, וכי שמחה היא שטעו סנהדרין להורות לעבוד ע"ז ועשו כן כל ישראל.

קנ

והנה מבואר בגמרא הוריות דף ד' ע"ב דכל דיני הפרשה הזאת מיירי רק בסנהדרין שכולם ראויין להוראה בדיני נפשות ויהי' גם מופלא של בי"ד הוא הראש ישיבה עמהם, ובגמרא למדו מקרא דנאמר כאן עדה ונאמר שם בד"נ עדה והתם מנ"ל אמר קרא והתייצבו שם עמך בדומין לה, ופירש"י ז"ל גמר ממש דמשה אוקי סנהדרין דהוי כולן ראויין להוראה דכתיב והתייצבו שם עמך בדומין לה, והואיל ומצינו דעדה האמורה כאן כולן ראויין להוראה שמענין מינה נמי דהיינו סנהדרין גדולה דתניא בתורת כהנים עדה המיוחדת לכל ישראל ואיזו זו סנהדרין גדולה, עכ"ל. וכבר מנו חכמים את גודל

רלא

ויואל משה

הפלגת חכמה וקדושה שהי' צריך להיות בסנהדרין, ואין מושיבין בסנהדרין מי שאינו ראוי לזה כמבואר בגמרא סנהדרין דף י"ז וברמב"ם. וכתב הרמב"ם בפ"ב מה' סנהדרין הלכה ז' דאף בבי"ד של ג' שאין מדקדקין בהן בכל הדברים שמדקדקין בסנהדרין צריך שיהי' בכל אחד מהם שבעה דברים, חכמה וענוה ויראה ואהבת אמת וגבורים במצות ומדקדקין על עצמם וכובשין את יצרם עד שלא יהא להן שום גנאי וכו', ובי"ד הגדול היו שולחין בכל ארץ ישראל ובדקדקין כל מי שימצאוהו חכם וירא חטא לעשותו דיין בעירו. ועכ"פ זה ודאי שהסנהדרי גדולה של ע"א היו עצומים מאוד בהפלגת חכמתם וקדושתם, וא"כ פלא עצום האין אפשר שיטעו כולם בדבר חמור כ"כ להתיר ע"ז וכל ישראל יעשו מעשה לעבוד ע"ז ר"ל על פיהם והמכשלה הזאת תחת ידם.

ו**כתב הרמב"ן** בפרשת שופטים עה"כ כאשר זמם ודרשו חכז"ל ולא כאשר עשה, מכאן אמרו הרגו אין נהרגין. וזה לכאורה נגד השכל. וביאר הרמב"ן שם דאם נעשה מעשה שנהרג נחשוב שהי' אמת וכו', ועוד שלא יתן ה' השופטים הצדיקים העומדים לפניו לשפוך דם נקי כי המשפט לאלקים הוא ובקרב אלקים ישפוט. והנה כ"ז מעלה גדולה בשופטי ישראל וההבטחה שהקב"ה מסכים על ידם ועמהם בדבר המשפט, וזהו טעם ועמדו שני האנשים וגו' לפני ה', כי לפני ה' הם עומדים בבואם לפני הכהנים והשופטים והוא ינחם בדרך אמת, עכ"ל. והרי שזה חזקה גדולה בסנהדרי גדולה שהי' עמהם שלא יטעו, ואם כן אין אפשר שיטעו בדבר חמור כ"כ להביא את כל ישראל לידי ע"ז שהוא כפירה בכל התורה ובנביאים. וע"כ שהוא כעין מ"ש באוה"ח הק' במרגלים שהיו נשיאי ה' הנבחרים מפיו ית"ש והיו צדיקים גמורים ועכ"ז עון הדור השפיע עליהם לטעות כ"כ. וכן נראה מדברי רש"י ז"ל שם בפרשת שלח שכתב שאמר הקב"ה אני אמרתי להם שהיא טובה וכו' חייהם שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים. והרי שעון הדור גרם שהניח הקב"ה את המרגלים לטעות כ"כ. וככה הוא גם בסנהדרין שאם ח"ו אירע להם זאת שהורו להתיר ע"ז, בודאי עון הדור גרם שכבר חטאו ונכשלו בכאלה, וגלל כן לא שמר הקב"ה את הסנהדרין מלטעות בכך. ומיושב בזה מה שנתקשה הרמב"ן מה שייכות יש לפרשה זו בפ' שלח, ותירוצו לכאורה אינו מובן, ואין להאריך, ולפי הנ"ל מיושב היטב כי הוא ענין אחד כמו במרגלים כמבואר לעיל.

ישוב ראיתי לבעל הפלאה בס' פנים יפות פרשת ויקרא עה"כ אשר נשיא יחטא שכתב ז"ל: שסיבת חטא השוגג לכהן המשיח מפני אשמת העם

ויואל משה

רלב

שגורם העלמתו, וכן בפר העלם דבר, אך גבי נשיא יפלא יותר שיחטא בשגגה ולא ישמרהו ה' כיון שנשאו ה' על כל ישראל, עכ"ל. ויותר מזה כתב שם לעיל מיניה עה"כ אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם, וז"ל שם באמצע דבריו: כיון דאחז"ל כד רגיו רעיא על ענא עביד לנגדא סמותא, א"כ צריך להזהיר את העם וכו' כשיחר אפו על העם ממילא יענש הוא בסמיות את עיניו ואובד דרך הילוך הישר כמאמר הכתוב במחשכים הושיבני אלקים וגו' וממילא ימצאהו מכשולים רבים. ומבואר בזה בהפלאה שסמיות עינים של המנהיגים שלא להכיר האמת היא בא מאשמת העם שנענשים בכך לסמות עיני המנהיגים. וברש"י ז"ל שם בבבא קמא דף נ"ב ע"א על אומרם עביד לנגדא סמותא פי' וז"ל: לעז המושכת מנקר עיניה ונכשלת ונופלת בבורות והעדר אחרי', כך כשהמקום נפרע משונאי ישראל ממנה להם פרנסים שאינם מהוגנים, ובעוה"ר תרז"ה איתנהו, שע"י עון הדור נתמנים הרבה פרנסים שאינם מהוגנים אבל גם הכשרים והמהוגנים באים לידי סמיות עינים. והלשון עביד לנגדא סמותא משמע ג"כ כדברי הפלאה שנענשין בסמיות עינים אף שאינם מתכוין להרע, וכן בתחלת לשון רש"י ז"ל שכתב מנקר עיני' משמע גם כן כעין זה. ומה שמסיים אח"כ פרנסים שאינם מהוגנים, י"ל בשביל שתרווייהו איתנהו כמ"ש למעלה, ועכ"פ הדברים מבוארים בהפלאה כמ"ש.

קנא

ויותר מזה ראיתי אח"כ בנזר הקודש בבראשית רבה פ' ס' סי' י"א דאף במידי דאכילה שאין הקב"ה מביא לצדיקים תקלה על ידן כמ"ש התוס' בחולין דף ה' ע"ב ד"ה צדיקים, ואעפ"כ הובא שם בב"ר עובדא בר"י ור"ז דאיתכלון תאנים בטיבלייהו, ואמרו ע"ז אם קדמאי כמלאכין וכו' אף לא כחמורו דרבי פנחס בן יאיר, והובא זה שם בתוס'. ותמהו כולם דאיך אפשר באמוראים הקדושים שנכשלו במידי דאכילה, ועי' ביפ"ת מה שתי' בזה, והנהו"ק כתב דכיון שנתמעטו הדורות לית אנן כחמורו דרפב"י, דאעפ"י שבודאי נמצא גם בדורות אחרונים בני אדם גדולים מאוד במעלה, מכל מקום באשר אין דורם זכאי גם הם יורדין ממדרגתן כהא דאמרינן בפ"ג דתענית מה יעשו גדולי הדור שאין דורם דומה יפה, עכ"ל ועיי"ש. הנה אמר זה על דורם של האמוראים חכמי הש"ס, ואנן מה נענין אבתרי'. ואף שבודאי היו גם בדורות האחרונים צדיקים גדולים שהקב"ה ה' שומרם מכל מכשול, אבל לפעמים עון הדור גורם, בפרט במה שתלוי בהנהגת הדור, דרכיהם ומעשיהם של

בני הדור משפיעים הרבה על המנהיגים, כמו שהבאתי לעיל מדברי חז"ל שזה עונש הדור, ואין להאריך בזה שכבר העידו חז"ל על מצב ההנהגה שבדור האחרון עיקבא דמשיחא.

אמנם אעפ"כ בדורם של חכמי הש"ס שנכשלו גם האמוראים הקדושים הוא דבר פלא, בפרט במידי דאכילה שבפרטיות במידי דאכילה אמרו ז"ל צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם כמבואר בתוס' בכמה מקומות. ועי' ישמח משה פרשת משפטים שהאריך בזה, ועדיין תמוהים הדברים להבין. ונראה לפענ"ד שהוא ע"ד שאמרו חז"ל לא היו ישראל ראויין לאותו מעשה ולא ה' דוד ראוי לאותו מעשה אלא כדי להורות תשובה, וכל המאורעות שבדורות הקודמים היה להורות הדרך לדורות הבאים אחריהם. ולזה בימי חכמי הש"ס שהתחילו הדורות להתמעט אף שעדיין היו אז דורות קדושים ונשגבים, מ"מ לגבי דורות הקודמים התחילו להתמעט והי' צורך להראות מן השמים שמחמת מיעוט הדורות יוכל לאיתרמי גם בגדולים מאוד שנכשלים מחמת השפעת הדור, דמי לנו גדול מחכמי הש"ס שבא לידם מכשול מחמת מצב הדור כמ"ש בנוה"ק. ונדע מזה ק"ו ב"ב של ק"ו על הדור האחרון השפל והאפל שיוכל להשפיע גם על גדולי הדור במכשולות גדולות ונוראות ר"ל, ואין לנו אלא מה שאמרו בדורות הראשונים שעדיין לא ה' הירידה כ"כ בדיוטא התחתונה כמו עכשיו.

וכבר אמרתי במה שאמרו חז"ל ביבמות ק"ב ומנחות ל"ב שאפילו אם יבוא אלי' ויאמר אין חולצין בסנדל אין שומעין לו, וכעין זה מצינו כ"פ בש"ס, ואינו מובן הלשון שאמרו על אלי' אין שומעין לו, שזה דבר שאינו במציאות, שכיון שאין שומעין לאלי' בכך הוא בשביל שהוא היפך האמת וההלכה, א"כ בודאי שאל' לא יאמר דבר שהוא היפך האמת וההלכה, וא"כ א"א שיבוא לידי כך שנצטרך לומר על אלי' שלא לשמוע לו, והול"ל שאפילו אלי' לא יוכל לומר אין חולצין בסנדל, ומזה נדע הכל, ומדוע אמרו הלשון אין שומעין לו שאין זה לכבודו של אותו צדיק, גם אינו במציאות. אלא שודאי ידעו חז"ל שאל' לא קאמר כן אבל חששו שמא יהי' איזה גדול הדור שיטעה בזה ויטעו כל העולם אחריו מחמת גדלו לשמוע אליו אף במה שהוא היפך האמת, ולזה הפליגו בדבר שאף לאלי' אין שומעין מה שהוא היפך האמת, ותו ליכא למיטעי, ואלו היו אומרים שאף אלי' לא יוכל לומר כן עדיין ה' מקום לטעות באיזה גדול לשמוע אליו אף אם אומר היפך האמת, כי לא אמרו באלי' אלא שלא יאמר אבל לא על מי שהוא אומר,

ויואל משה

רלד

ולכן אמרו דברים ברורים ומפורשים שאף לאלי' אין שומעין בכה"ג ולא חששו אף לכבודו של אלי' ז"ל להגיד עליו לשון זה כדי שלא לבוא לידי טעות בדורות האחרונים העלולים לטעותים גדולים ונוראים בעון הדור ר"ל. המתבונן בזה יוכל להבין מה שא"א לבאר יותר בכתב.

וכעין זה אמרתי בגמרא ב"מ דף נ"ט בהאי עובדא דתנורא של עכנאי שהראה ר"א הגדול מופתים נוראים שנעקר החרוב ד' מאות אמה וחזרו אמת המים, גם נפלו כותלי ביהמ"ד, ושוב הביא בת קול שהלכה כמותו, וכל זה לא הועיל מאומה כי אמרו תורה לא בשמים היא. והכריעו להלכה בהיפך נגד כ"ז. ולכאורה קשה הלא כלל הוא דקוב"ה לא עביד ניסא למגנא ובוודאי שכלפי שמיא גליא הכל וידעו שכל אלו הנסים עם הבת קול לא יועילו מאומה כי לא ישגיחו החכמים על כל זה, וגם בשמים יודעים שתורה לא בשמים היא, ובוודאי שהנסים של ר"א הגדול באו מסטרא דקדושה מדרך האמת הבא מהקב"ה, וא"כ קשה למה טרחו בשמים להראות אותות ומופתים נוראים כ"כ וגם לשלוח ב"ק, וכי לא ידעו שהכל הוא בחנם אלא שיצטרכו החכמים להגיד שאינם כלום נגד הכללא דקוב"ה לא עביד ניסא למגנא. אלא כיון שע"י אותה העובדא בא החלטת החכמים ונתוודע להעולם הלכה למעשה שאין להשגיח על אותות ומופתים ולא על ב"ק אם הוא נגד ההלכה, א"כ הוי תועלת גדול באלו המופתים, שאלולא לא היו באים כל המופתים האלה ה' מקום לטעות שאם רואים מופתים כאלה הוי בזה איזה הכרעה נגד ההלכה וח"ו נפיק מיני' חורבא בדורות הבאים שיהי' מציאות לחשוב אשר בעל מופת ע"י מופתים יוכל להגיד ח"ו נגד ההלכה, א"כ לא היו הנסים למגנא, דאדרבא שבביל שידעו שיעשו החכמים הלכה למעשה נגד כ"ז, הראו לנו בכך דרך האמת בתוה"ק להציל כל הדורות מטעות, וזה תועלת גדול שאין לשער. המשכיל על דבר יתבונן בזה מה שלפניו.

קנב

ואפשר שבשביל זה התחיל הכתוב לומר סתם וכי תשגו ולא אמר שהוא מעיני העדה עד לבסוף לרמוז לנו שלא התחיל זה מעיני העדה אלא כבר נכשלו בזה ישראל עד שלבסוף גרמו שגם עיני העדה באו לידי כך, ולכן אמר ע"ז הלשון והי' שהוא הוי' חדשה שאינו רגיל להיות כן אלא עון הדור שחטאו זה גרם לכך. ובוודאי שלדינא כל דברי הפרשה הם ענין אחד אלא שכתב בלשון זה לרמוז גם על הנ"ל שכן דרך המקראות שמלבד פשוטי המקראות

רלה

ויואל משה

לדינא רומזין עוד על כמה ענינים. ומ"ש הלשון והי' שהוא לשון שמחה, אפשר דכיון דמיירי שטעו כל הסנהדרין ואם מביאים אח"כ קרבן ע"ז ע"כ שנתוודע להם האמת אח"כ כלשון הרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' שגגות ואח"כ נודע להם שטעו, והנם מודים ומתודים על שגגתם שאין קרבן בלא וידוי, והנה אמרו חז"ל בתו"כ פרשת ויקרא ובגמרא הוריות דף י' הובא ברש"י ז"ל פרשת ויקרא עה"כ אשר נשיא יחטא וז"ל: לשון אשרי אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו, ק"ו במצב כזה שהביא עד כדי כך שהסנהדרין יטעו לעבוד ע"ז ואם אעפ"כ נותנין לב אח"כ להודות על האמת ומודים דרבנן היינו שבחיהו, וזה ודאי שמחה גדולה להדור כמ"ש חז"ל אשרי הדור שככה לו, ולכן אמר בלשון והי' אם מעיני העדה נעשתה לשגגה שאם עיני העדה במדה כזו להתוודות על השגגה אין זה אלא לשון שמחה אשר בדורינו עכשיו בעוה"ר לא זכינו לשמחה זו.

קנג

ויהי' איך שיהי' הנה מבואר בכתוב שיש מציאות אשר אף הסנהדרין הגדולה שבזמן הבית היושבין בלשכת הגזית יוכלו לבוא לידי טעות כזה להורות לכל ישראל לעבוד ע"ז ר"ל וכל ישראל יעשו כן מעשה על פיהם, ובמדרש רבה פ' דברים פ"ב סי' י"ב עה"כ כי תוליד בנים זש"ה כרובם כן חטאו לי, מאי כרובם ארשב"נ שכל מה שהגדולים עושים הדור עושה, כיצד הנשיא מתיר ואב ב"ד אומר הנשיא מתיר ואני אוסר, והדיינים אומרים אב"ד מתיר ואנו אוסרים, ושאר הדור אומרים הדיינים מתירים ואנו אוסרים, מי גרם לכל הדור לחטוא, הנשיא שחטא תחילה, עכ"ל. ובדאי לא מיירי כשהנשיא ואב"ד והדיינים פושעים ח"ו, דאטו ברשיעי עסקינן ואין הדור למדין ממושעים, ונראה דמיירי כשהתחיל בטעות ע"י עון הדור באופן שכתבתי למעלה ושוב מתקלקל הדור יותר שע"י הנשיא והאב"ד והדיינים נעשה להם היתר והפירצה מתרחבת והולכת אח"כ הרבה יותר כמבואר במד"ר בראשית פ' כ"ו ס"ח תנא רשב"י כל פירצה שאינה מן הגדולים אינה פירצה.

ובימינו אלה יש עדיין יראים מועטים בישראל שאינם מושפעין בעצם מהדור המרובה כי יודעים שהמה תועים מן הדרך ואינם נצרכים להם שישפיעו עליהם, אבל מחמת שהמנהיגים נצרכים להדור המרובה וע"כ השפעתם עליהם ושוב אח"כ באה השפעת המנהיגים על היראים המועטים, ונמצא שהשפעת הדור המרובה התועים מן הדרך משפיעים על היראים המעטים באמצעות

ו י ו א ל מ ש ה

רלו

המנהיגים הכשרים. וע"ז מקוננת הנבואה ביחזקאל ל"ד על הרועים שבישראל ופתח לומר הוי רועי ישראל והאריך בזה בכמה פסוקים בכל הקאפיטל עד שסיים לבסוף שהקב"ה יציל צאנו מהם ועבדי דוד הוא ירעה אותם, ופירשו המפרשים שזה קאי על מלך המשיח שהוא מזרע דוד בעצמו. ונמצא לפי"ז שכל אותו הפרק המתנבא על רועי ישראל קאי על הדור האחרון של עיקבא דמשיחא טרם ביאת המשיח והוא הדור שאנחנו חיים בו, ותסמר שערות אנוש בהביטו אל הנביאות הנאמרים שם על רועי ישראל שבדור ההוא. הרחמן הוא ית"ש ירחם עלינו בב"א.

קנד

ובגמרא סנהדרין דף כ"ו ע"א שבנא הוי דריש בתליסר רבוותא, חזקי' הוה דריש בחד סרי רבוותא, כי אתא סנחריב וצר עלה דירושלים כתב שבנא פתקא שדא בגירא שבנא וסייעתו השלימו חזקי' וסייעתו לא השלימו. הוה קא מיסתפי חזקי' אמר דילמא ח"ו נטי' דעת' דהקב"ה בתר רובא כיון דרובא מימסרי אינהו נמי מימסרי, בא נביא ואמר לו לא תאמרון קשר לכל אשר יאמר העם הזה קשר, כלומר קשר רשעים הוא וקשר רשעים אינו מן המנין. וצריך להבין לכאורה מה שאמר דילמא ח"ו נטי' דעתו דקוב"ה כיון דידע חזקי' דהאמת כדבריו האיך שייך ח"ו נטי' הדעת אצל הקב"ה מה שהוא היפך האמת, וממ"נ אם דעת הקב"ה הוא כן בודאי שכן האמת, והאיך אמר ע"ז לשון ח"ו. ועכצ"ל ע"ד שאמרו בגמרא בבא מציעא דף נ"ט בתנורו של עכנאי שאמרו מן השמים שהלכה כר"א ואעפ"כ כיון שרוב החכמים לא הכריעו כן והתוה"ק אמרה אחרי רבים להטות אמר ע"ז הקב"ה נצחוני. ולכן אמר דילמא ח"ו נטי' דעתו דקוב"ה בתר רובא וע"כ שהי' לו דין רוב עפ"י התוה"ק, וכן נראה מגמרא גיטין דף נ"ט ע"א מימות משה ועד רבי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד וכו' והא הוי חזקי' הוי שבנא ופירש"י ז"ל חזקי' מלך יהודה גדול בתורה הי' כדאמרינן בחלק. שבנא גדול בתורה הי' כדאמרינן בסנהדרין שבנא הוי דריש בתליסר רבוותא וחזקי' בחד סרי, והרי שבשביל זה לא הי' אפשר לומר על חזקי' שהי' לו תורה וגדולה במקום אחד בשביל שהי' שבנא גדול יותר בתורה, שבגדולה ודאי הי' חזקי' יותר שהרי הי' מלך ושבנא הי' ממונה על ביתו של חזקי' כמ"ש רש"י בסנהדרין כ"ו וע"כ שמה שאמרו בגיטין הא הוי שבנא הוא בשביל גדלותו בתורה כמו שהביא ע"ז דהוי דריש בתליסר רבוותא וחזקי' בחד סרי, ובודאי הי' צדיק

שהי' ממונה על ביתו של חזקי' ואמרו בגמרא חולין מושל מקשיב על דבר אמת כל משרתיו צדיקים, וכעין זה הוא לשון רש"י ז"ל בישעי' ח' י"ב עה"כ לא תאמרון קשר וגו' ז"ל: אתם סייעתו של חזקי' אעפ"י שהם מועטים מסייעת שבנא לא תאמרו אחרי רבים להטות וכו', ולפי שהוא קשר רשעים ואינו מן המנין.

קנה

והנה בדין אחרי רבים להטות כתב הרא"ה ז"ל בספר החנוך מצוה ע"ח שאין זה אלא כששתי כתות החלוקות יודעים בחכמת התורה בשוה, שאין לומר שכת חכמים מועטת לא תכריע כת בורים מרובה, ואפילו כיוצאי מצרים ועיי"ש, ויש פלוגתא בין הראשונים אם כת אחת מרובה בחכמה וכת א' מרובה במנין איזה מהן עדיף, אבל כל הפלוגתות האלו אינם אלא כשעכ"פ אינם רשעים כמו בסנהדרין ושאר חכמי הדור שכולם יראי ה' ומבקשי האמת, אבל ברשעים כשהם מרובים לא עלה על דעת שום אדם מעולם שיכריעו את הצדיקים אף שהם מועטים. וכמה דורות הי' הרשעים הרוב אף בימי בית ראשון, ואלו הי' הכח ביד הרשעים אם הם מרובין להכריע דעת הצדיקים עפ"י התורה, היו אומרים כמה סברות בכל דיני התורה עד שהיו עוקרין כל התורה כולה ח"ו, ואפשר לטהר השרץ בק"ן טעמים כמבואר בגמרא. והלא אף בעניני הקהל עניני ממון, מסים וכדומה מבואר ברמ"א חו"מ סי' קס"ג שעושין עפ"י רוב מאותן שמקבלים עליהם לומר דעתם לשם שמים, והיו מטילין חרם ע"ז והמסרב מלומר דעתו עפ"י החרם בטילה דעתו ואזלינן בתר רוב הנשואים האומרים דעתם לש"ש. ואף הצדיקים אם יש להם איזה רצון ונגיעה עצמית פסולים להגיד דעתם שאין לצרף לענין הרוב אלא מאותן שאומרים דעתן לש"ש בלי נגיעה עצמית, וק"ו ברשעים שמלבד שהרשעים פסולים לדין בעצמם, גם יש להם נגיעה שלא להגיד האמת, כמ"ש הכתוב משלי ד' ט"ז כי לא ישנו אם לא ירעו ונגזלה שנתם אם לא יכשולו, ובדאי שאין אומרים דעת אמת לש"ש, וא"כ קשה טובא לכאורה דכיון שאמר על סיעת שבנא קשר רשעים הוא ואינו מן המנין, א"כ האיך סלקא דעתה' דחזקי' לומר אחרי רבים להטות, הכי אפשר לומר על רשעים נגד צדיקים דין אחרי רבים להטות כדת של תורה, וכבר אמרו ז"ל שזהו בכלל לא תהי' אחרי רבים לרעות, ובפרט לומר דנטי' דעתו דהקב"ה עי"ז, ודקארי ל"י מאי קארי ליה.